

Documentar:

Elena Farago

Coca Farago

Grupaj realizat de:
prof. dr. **Ion Pătrașcu**
prof. **Mariana Leferman**

CUPRINS

Tabel cronologic. Viața și opera poetei.....	5
I. Autografe Elena Farago.....	11
II. Autografe pentru Elena Farago	18
III. Ilustrări de carte și autografe Coca Farago	23
IV. Autografe pentru Coca Farago.....	31
V. Citări-Dedicații. Ilustrarea operei Elenei Farago	44
VI. Portretistică. Iconografie. Caricatură artistică (Elena Farago)	51
VII. Menționări și colaborări mai puțin cunoscute ale Elenei Farago.....	54
VIII. Distincții. Comemorări. Aniversări (Elena Farago)	58
IX. Alte mărturii	73

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ "ALEXANDRU ȘI ARISTIA AMAN"

CASA MEMORIALĂ "ELENA FARAGO"

Documentar:

Elena Farago

Coca Farago

Grupaj realizat de:

prof. dr. **Ion Pătrașcu**

prof. **Mariana Leferman**

Craiova
2000

Argument

În Craiova, pe strada M. Kogălniceanu la nr. 9, în aceeași curte cu Biblioteca Județeană "Alexandru și Aristia Aman" se află casa memorială *Elena Farago*, o clădire binecunoscută localnicilor. A fost locuința poetei Elena Farago și locul de întâlnire al iubitorilor de artă și literatură din 1921 când poeta a preluat conducerea Fundației "Alexandru și Aristia Aman" și până la sfârșitul vieții în 1954. Cu sprijinul profesorului universitar dr. C.D. Papastate - cel care a scris prima monografie dedicată Elenei Farago și fiului său Mihnea - în casă a fost amenajată o expoziție permanentă care poate fi vizitată și astăzi prin grija colectivului bibliotecii.

Colecția expoziției cuprinde 306 exponate inventariate: tablouri, fotografii de familie, mobilier și obiecte personale, premii și distincții, documente originale, cărți primite de la diverse personalități însoțite de dedicații și autografe, cărți cuprinzând gândurile poetei, o bogată corespondență cu diferiți scriitori din București și din alte orașe ale țării, scrisori în care se dezbat păreri și opinii literare, utile pentru regăsirea universului sufletesc al Elenei Farago.

Aici se află manuscrisele și desenele fiicei poetei, Coca Farago, și ea poetă, prozatoare și autoare dramatică.

Elena Farago a rămas până la sfârșitul vieții în mijlocul oltenilor care au prețuit-o atât în timpul vieții, când au declarat-o cetățean de onoare al orașului Craiova, cât și după trecerea ei în lumea umbrelor, prin sărbătorirea în fiecare an. Amintirea poetei este o "necesitate vitală a noastră de a ne răzima pe acele elemente care stau la baza culturii românești" - și poeta prin întreaga sa activitate a contribuit la dezvoltarea unui mediu fertil de cultură.

În lucrarea de față reproducem fotografii și documente din colecția Casei memoriale "Elena Farago" și din colecțiile particulare ale domnului profesor Ion Pătrașcu, doamnei profesoare Silvia Constant și familiei Iancu Constantinescu, cărora le adresăm mulțumirile noastre.

Prof. Mariana Leferman

Gânduri pentru Elena Farago

Existența unor particularități de gândire și sensibilitate, în creația literară regională, este, neîndoielnic, o dovadă chiar a bogăției și originalității naționale, o delimitare a specificului românesc în cultură.

În acest sens, s-ar putea afirma că *sediul* specific al *modernismului* românesc, în cultură, este Oltenia Însăși. Figuri reprezentative susțin această constatare: Macedonski, Arghezi, Gib I. Mihăescu, Brâncuși ori Țuculescu. Simbolismul românesc este, în primul rând, craiovean, prin N. Milcu, Ștefănescu-Est, Marcel Romanescu, N. Vulovici și alții.

Modernismul poetic al Elenei Farago se definește prin *dorurile ei*, ce reprezintă suprapunerea nostalgiilor dureroase, de tip tradițional, folcloric, cu melancolizarea temelor tratate în notă simbolistă. Prezența nuanțelor de nedefinit, abstractizările și generalizările, sinesteziile, muzicalitatea, finețea și subtilitățile stilistice fac din poezia Elenei Farago un punct de referință, în ce privește simbolismul românesc. Trăsăturile asemănătoare pot fi întâlnite și la Coca Farago.

Poeta craioveană ne-a dăruit o poezie emoțională, sugestivă, de natură intimistă, psihologică, creată de imaginația sa fecundă, într-o lume de basm și de iluzii, mereu neîmplinite. Modalitatea de expresie artistică era, la Elena Farago, de fapt, temperamentală: "Am scris poezie simbolistă? Nu știu... Remarcam, e drept, că ar fi în notă (simbolistă), dar, după ce era gata scrisă" (Virginia Darie, în "Facla", 8 iunie 1936, discuție citată de C. D. Papastate).

Pășind în "Casa memorială Elena Farago" de la Craiova, întâlnim aprecieri, precum: "Pare că ascuți un Coșbuc mai volubil și, uneori, chiar pe Eminescu" (G. Călinescu), ori: "în genere, confesiunea Elenei Farago este smerită și demnă, e de o mare suavitate" (aprecierea aparține aceluiași critic literar). Perpessicius (Elena Farago, în "Cuvântul", 25 martie 1938, p.5) constată: "Este, în poezia d-nei Elena Farago, o continuă aspirație, un continuu apel către pasărea albastră a dorului și o continuă frângere de inimă". Pentru Eugen Lovinescu (Pași pe nisip, Fălticeni, 1906, p.150), iubirea, în poezia Elenei Farago "se consumă departe, în tăcere, lăsând în amintire o dungă luminoasă și un dor neînvins în lacrimi".

Mai departe, F. Aderca apreciază că Elena Farago a fost "întâia noastră poetă care a făcut din vers mai mult decât un fir de însăilat cuvinte" (în Mărturii..., 1929, p.98), iar neîntrecutul exeget, C. D. Papastate, este de părere că "zbuciumul din sufletul poetei se țese încet, fără zgomot, abia presimțit" (Prefață la Versuri de Elena Farago, 1978). Și Lidia Bote constată că "poezia Elenei Farago e plină de doruri:, iar C. Ciopraga trage concluzia, îndreptățită, că Elena Farago a reprezentat lirica feminină, "cel puțin două decenii, la începutul secolului nostru".

Documentarul de față prelungește - prin dedicații și fotografii - afirmațiile de mai sus (și pe altele, necitate), care nu s-au publicat în cărți sau articole. Ele sunt adevăratul tezaur al "Casei memoriale Elena Farago" și ne propunem să le completăm, îndată ce ne va fi posibil.

Prof. dr. Ion Pătrașcu

Tabel cronologic

Viața și opera poetei

1878-1884

Elena Farago, "cea mai poetică și mai personală poetă a generației noastre literare" - cum o va considera reputatul critic E. Lovinescu - s-a născut la 29 martie la Bârlad. Criticul C. D. Papastate referindu-se la strămoșii poetei subliniază că "... au văzut lumina zilei departe, pe pământul Eladei, acolo unde soarele învăluie totul și unde valurile mării vin să se odihnească obosite de atâta zbucium, pe țărmurile legendare".

1884-1890

Clasa întâia primară o urmează la pensionul Varlaam din Bârlad, iar clasa a doua la pensionul Drouhet. Celelalte clase le urmează la o școală de stat.

Nu absolvă decât două clase secundare, 1888-1890 și, din cauza multiplelor probleme familiale, care au culminat cu moartea mamei, este nevoită să se ocupe de îngrijirea surorilor. Orfană, fără posibilitatea de a-și desăvârși studiile, Elena Farago, pasionată pentru literatură, citind mult, în puținul timp liber, își creează singură un suport intelectual și psihic.

Într-o scrisoare adresată lui G. Bogdan-Duică, în 1923, Elena Farago îi mărturisește acestuia: "N-am cultură oficială decât de două clase secundare. Am învățat și citit singură tot ce am vrut să știu. Am început să scriu la 12 ani.

1891 – 1896

O nouă perioadă, la fel de agitată, la fel de grea.

Moartea tatălui în 1895, va împrăști restul familiei la diverse rude, Elena fiind nevoită să se refugieze la un unchi, la Bârlad.

În 1896, bolnavă, este transportată la un spital din București. După ieșirea din spital, locuiește, puțin timp, la fratele ei.

1896. Se angajează la familia Gh. Panu, unde are ocazia să vină în contact cu diverși oameni politici și scriitori. Aici îl cunoaște pe I. L. Caragiale și se angajează ca guvernanta în familia acestuia.

1897 – 1898

La familia Caragiale îl cunoaște pe Vlahuță, Ranetti, ia contact cu literatura clasicilor, citește mult, se cultivă. Stimulată de dramaturg, colaborează la diverse reviste cu versuri discret meditative și de dragoste.

După scurt timp este nevoită să părăsească familia Caragiale, aflată într-o situație materială deosebită. Îl cunoaște pe Francisc Farago, intelectual cu vederi înaintate, care frecventa cercul socialiștilor - viitorul ei soț.

Într-o scrisoare către Bogdan-Duică, Elena Farago își fixează singură data apariției în lumea scriitorilor. "Am început să scriu versuri la 12 ani. Am început să public târziu, prin 1898, cu pseudonimul Fatma, prin gazete. Mai mult am scris la Epoca..."

1899

Se interesează, în mod deosebit, de problemele culturale și este la curent cu polemica dusă în cercurile literare despre "arta pentru artă" și "arta cu tendință".

1900 – 1906

Părăsește Bucureștiul și se stabilește la Constanța.

Debutază cu poezia "Gândul tradițiilor", la "România muncitoare", unde - mărturisește însăși autoarea - a "cunoscut fruntașii vechii mișcări socialiste, mișcare cu o tonalitate culturală și intelectuală", semnând cu pseudonimul Fatma.

Tot acum publică, în diverse reviste: "Adevărul", "Epoca", iar în revista satirică "Zeflemeaua" îi apare "Monosilabe barbare" iscălite Ileana.

Din 1902, între poetul A. Toma și Elena Farago se încheagă o amplă și fructuoasă corespondență: "E o bogată

în preocupări intelectuale și artistice, mărturia unei îndelungi prietenii și vibrații sufletești de fiecare clipă de sfaturi, întrebări, muștrări, tristeți, și bucurii, cu explozii de afecțiune curată și de urmărire cu deosebit interes a evoluției talentului poetei, într-o epocă în care ea își caută un drum în literatură". (C. D. Papastate)

1903. An în care, stăvilindu-și emoțiile, îndoielile, trimite revistei "Semănătorul", poezia "Noapte", iar din 1905 - când la conducerea revistei se afla N. Iorga - Elena Farago - devine o permanentă colaboratoare. În această perioadă au apărut: "Fără cuvinte", "Trecea un om pe drum", "În ardoare", "Un stejar", "Siminoc stingher în drum", ș.a. În 1906, publică poezia "Un pribeag cântă", purtând semnătura Elena Farago. Mesajul feminin al liricii sale - bazată pe emoție și discreție - aduce în plan estetic momente biografice, dar și acea aplecare asupra soartei femeii, asupra condițiilor umile.

1907

Se stabilește la Craiova.

Este numită în comitetul de redacție al revistei "Ramuri". Din relatările lui C. Ș. Făgețel "...Adunările revistei se țineau acum în casa acestei scriitoare, unde încetul cu încetul se concentrează întreaga noastră viață redacțională... Și ce bogat material cu lungi și animate discuții se desprindeau pentru noi din din zbuliumul acelei vremi, în care viața literară era atât de bogată în evenimente" (după C. D. Papastate).

Sângeroasele evenimente ale anului 1907 sunt redată în ciclul "Martie-Decembrie 1907", "icoana adeziunii sale la cauza țăranimii obijduite" (Liviu Călin). Din acest ciclu fac parte poeziile: "Rugăciune", "Patru cruci", "Seceta", "Toamna asta", "Florile dalbe", "Doina". Elena Farago este "prezentă în mijlocul țăranilor de la Oprișor, Bălăcița, Tâmpa, Raznic, Rojiște și Brabova, motiv pentru care este arestată de autorități în satul Gvardinița și eliberată la intervențiile repetate ale lui N. Iorga" (Firan Florea).

Adoptă un copil, Mihnea, căruia îi va închina ciclul de versuri "Din preajma leagănului".

Paralel cu creațiile proprii, apărute în diverse reviste literare, publică și traduceri din literatura universală.

1908

Publică, în Editura Ramuri din Craiova, volumul "Șoapte din umbră", poezii în care sentimentele sunt discret exprimate. Vorbind în general de poezia Elenei Farago, criticul E. Lovinescu, spunea: în ea nu vom găsi... bucuria vieții sau exaltarea naturii, ci aprigul cântec al unui sentiment tiranic șo fără bucurie..."

Pentru versurile înmănunchiate în volumul "Șoapte din umbră" obține Premiul Academiei Române.

Tot în acest an publică volumul "Traduceri libere", în care-și dau întâlnire opere ale scriitorilor francezi, clasici și moderni. Volumul este propus pentru premiere. Criticul E. Lovinescu, de a cărei apreciere s-a bucurat, subliniază faptul că traducерile dezvăluie cititorilor o adevărată scriitoare, "mărturia unei seriozități de caracter și unei nobile conștiințe artistice dinaintea căreia mă închin" (după C. D. Papastate).

Acum acea să-l cunoască pe Octavian Goga și Victor Eftimiu.

1911 – 1913

Dacă până acum, relațiile între poetă și E. Lovinescu se rezumau la corespondența pe marginea creației poetei, acum la București, Elena Farago îl cunoaște pe critic, personalitate deosebită în viața culturală românească. Tot acum îl întâlnește pe delicatul Șt. O. Iosif, cu care va descoperi afinități sufletești.

Cocuței, fetița ce se naște în 1913, îi închină poeta prefața ciclului "Din preajma leagănului".

1913. Un nou volum "Din taina vechilor răspântii" apare la "Editura Ramuri", din Craiova. Poeziile sunt primite cu același interes de critică și cititori atât pentru "gingășia feminină" (Ion Trivale), cât și pentru forma versului și bogata inspirație.

"Pentru copii" și "Copiilor" sunt volumele care în 1913 văd lumina tiparului, la Craiova, versuri pline de gingășie, închinare copiilor ei.

1919 – 1922

Revine în atenția publicului, după o perioadă de absență din viața literară. La solicitarea lui E. Lovinescu trimite "Sburătorului" noi producții lirice ("Și iar mi-e sufletul la tine", "Din șoaptele umbrelor", "Era o ființă" ș.a.).

În 1920, apar volumele "Șoaptele amurgului", versuri

originale, și "Din traista lui Moș Crăciun" - povești și istorioare în versuri pentru copii - premiate de Academia Română.

În această perioadă, în Editura Samitca, Craiova, îi apar două volume de traduceri ("Dar din dar", Traduceri libere și Reminiscențe).

În 1920, publică o desăvârșită traducere din cunoscuta feerie a lui Maurice Meeterlinck, "Pasărea Albastră".

În semn de profundă considerație și apreciere, în 1921 este numită directoarea Fundației "Alexandru și Aristia Aman", din Craiova, "inspectoare a Azilurilor de copii și membru în Comitetul de lectură al Teatrului Național din Craiova".

În 1922, împreună cu alte personalități craiovene și bucureștene, înființează revista literară "Năzuința", care, alături de vechea publicație "Ramuri", se înscrie "Ca încă o manifestare de prestigiu în domeniul literar și artistic din Craiova. Aici își pulică Elena Farago poeziile, pe care, mai târziu, le va strânge în volumul "Nu mi-am plecat genunchii" (C. D. Papastate), ce va apare în anul 1926, la Craiova, în Editura "Prietenii științei".

Înființează - în cadrul Fundației "Alexandru și Aristia Aman" - o "Universitate liberă" unde, împreună cu alți intelectuali, ține un curs de "istoria artelor".

1923 – 1925

Bolnavă, copleșită de numeroase probleme personale, Elena Farago continuă totuși să scrie cu aceeași febrilitate, cu aceeași pasiune.

Publică acum "Ziarul unui motan" (1924), volum de proză pentru copii și, un an mai târziu, în Editura "Casa Școalelor", volumul "Într-un cuib de rândunică".

În 1924, este distinsă cu premiul francez "Femina" (Paris) și alte premii academice, impunându-se atenției publice.

1926

La Craiova, în Editura "Prietenii științei", apare volumul "Nu mi-am plecat genunchii". În 1921, E. Lovinescu se referea la două dintre poeziile care au intrat în acest volum - "Renunțare", "O nouă Magdalenă plânge" - socotind poezia "Renunțare" admirabilă, "superioară atâ în privința muzicalității cât și a exprimării imaginilor".

1934 – 1936

După o altă perioadă de tăcere cauzată de o boală grea, poeta reapare în suplimentul ziarului "Universul" cu poezia "Nu-i greu să uiți", dedicată Cocuței și tot fiicei ei îi închină și versurile "Sunt și-n văzduh răspântii grele" și "Gânduri pentru Coca", publicate în revista "Familia".

1937 – 1938

Este distinsă cu "Premiul național pentru poezie".

Cu această ocazie este din nou felicitată de bunul ei prieten, E. Lovinescu.

Scrie mai puțin ca în anii trecuți, însă la fel de răscolitor, la fel de sensibil și delicat. Presa vremii - "Cuvântul", "Cuget clar" - îi găzduiește poeziile: "Nu mai vine", "țarancă tânără se tânguie brazdei" ș.a. elogiind talentul scriitoarei.

1939 – 1944

"Necăzând de la putere... (având permanent acel) mesagiu personal"... cum va sublinia marele ei prieten în ale scrisului, E. Lovinescu - poeta, cu toată starea dificilă a sănătății scrie, scrie pentru cei mici, pentru copii. Editura "Ramuri", Editura "Școalelor" din Craiova, Editura "Vremea", din București, publică pagini de o rară prospețime și gingășie pentru copii. "Prin mijloace simple, dar atrăgătoare, Elena Farago ilustrează ideea de bunătate, de umanitate, de bun simț, de ajutor și, lucru ciudat, chiar, de suflet al lucrurilor, clădind un întreg sistem de gândire"... (C. D. Papastate).

Apar acum: "A ciocnit cu un ou de lemn" (1943), "Într-o noapte de Crăciun" (1944), "4 găze năzdrăvane" (1944), "Plugușorul jucăriilor" (1944) și "Să nu minți, să nu furi" (1944), creații cu un înalt conținut etic, de o frumusețe naturală care oferă operelor mesajul înalt, educativ.

1947

La Craiova este declarată "cetățeană de onoare".

1954

După o boală grea, care a obligat-o să stea mult timp în pat, se stinge din viață în ianuarie.

Amintirea Elenei Farago este salutăată cu venerație de generații de cititori. Împreună cu Geo Bogza spunem și noi: fie-ne "îngăduit ca, din vuietul lumii contemporane" să întoarcem "Capul o clipă și să salut(ăm), printre atâtea umbre, nobila umbră a Elenei Farago".

I. Autografe Elena Farago

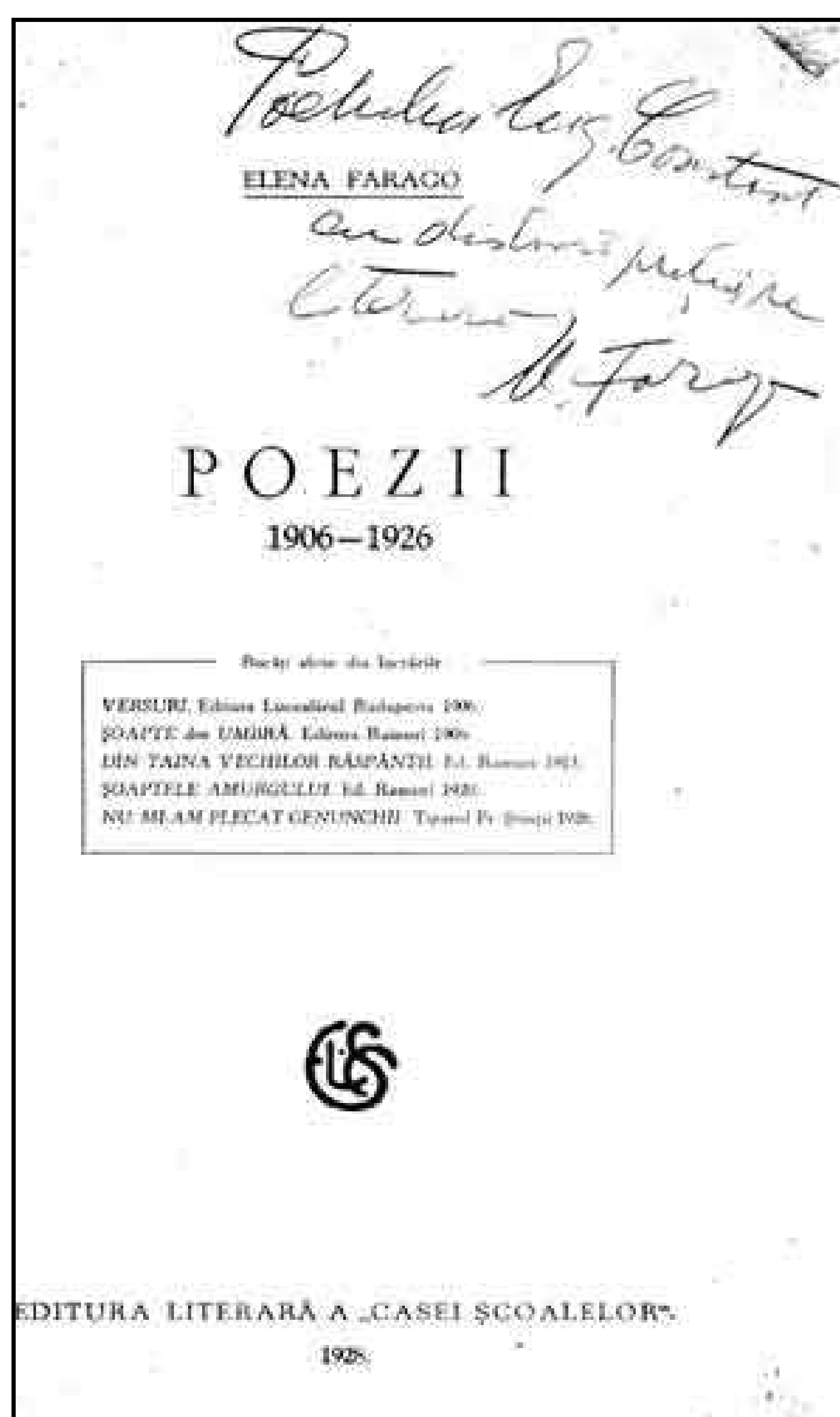

Autograf al Elenei Farago:

"Marcele Tomescu, cu dragoste multă."

(Marcela Tomescu a fost soția cunoscutului om de cultură, scriitor și gazetar D. Tomescu)

Din colecția Ion Pătrașcu

"Poetului Eugen Constant cu distincție prețioasă."

Din colecția prof. Silvia Constant

Din colecția prof. Silvia Constant

Autograf Elena Farago:

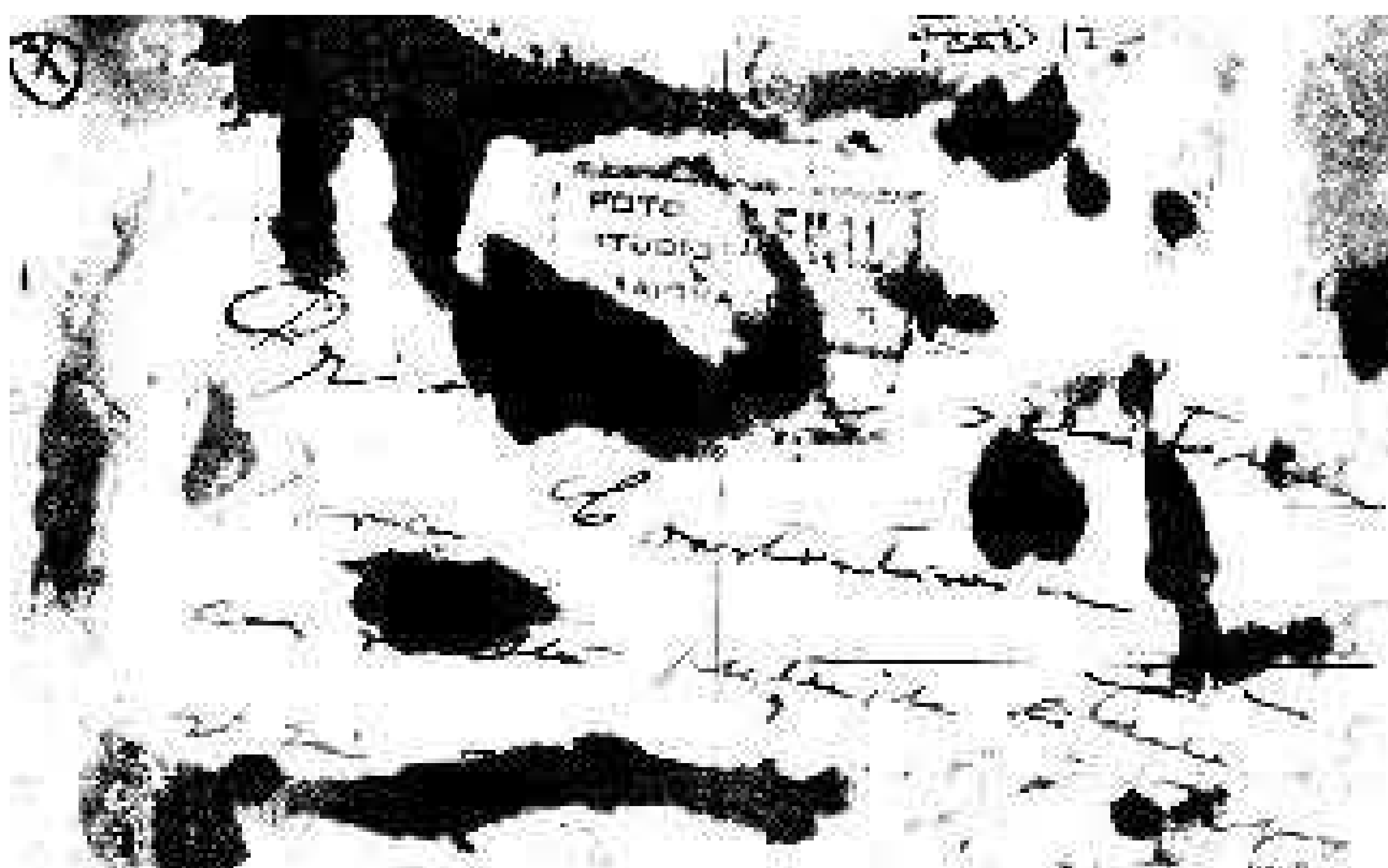
"Cocuței care e încă destul de copil lângă pomul de Crăciun. Toată dragostea mea. Mama."

Din colecțiile "Casei memoriale Elena Farago"

Carte de vizită: "Coca Farago"

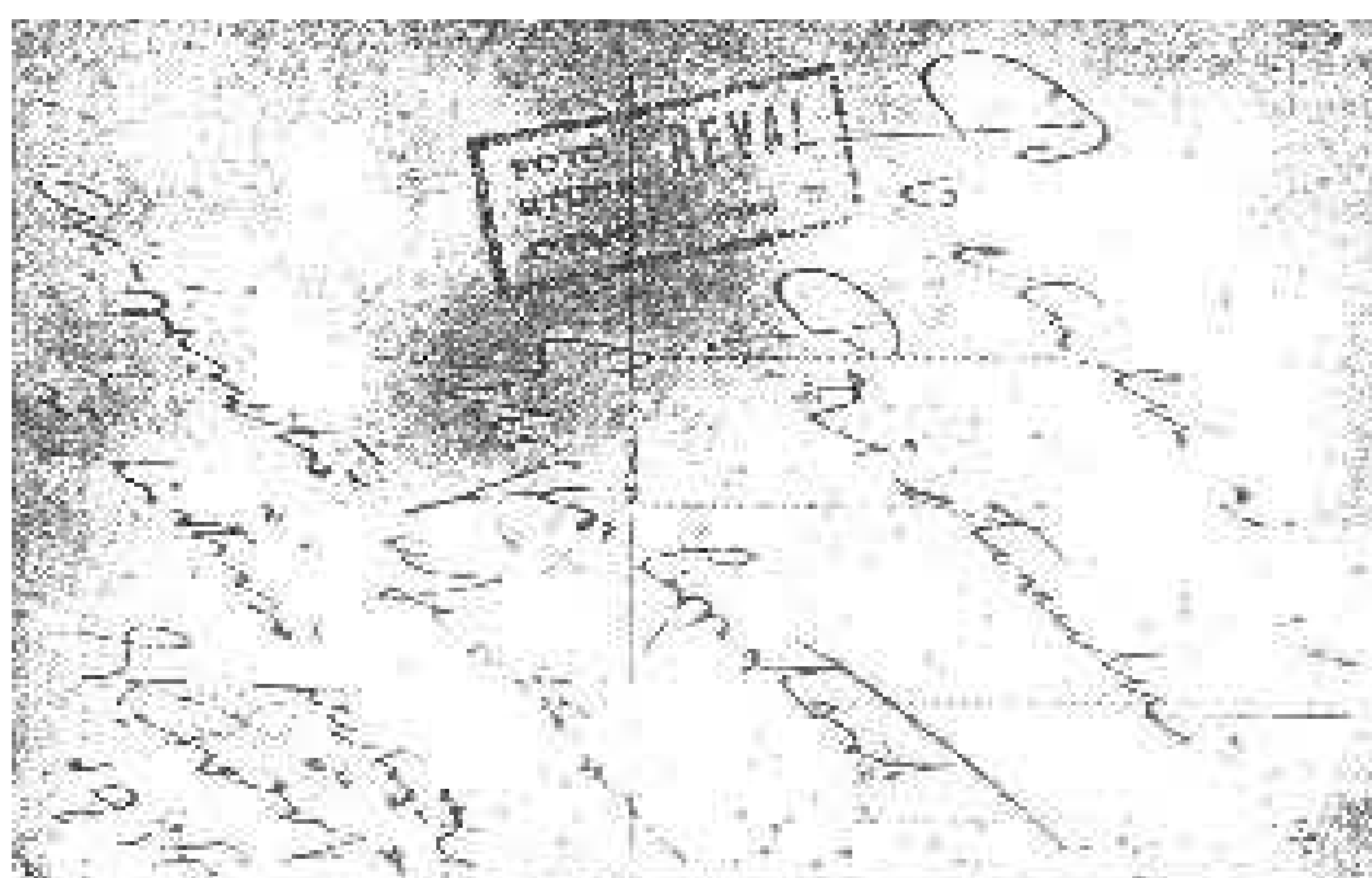
Din colecția Ion Pătrașcu

"Prietenului și scriitorului Iancu Constantinescu, cu multă prețuire literară..."
(avocat, poet și publicist, 1888-1985)

Din colecția Iancu Constantinescu

(fotografie reprodusă și în: "Ion Constantinescu așa cum a fost", Craiova, Avrămeanca, f.a., p.33)

"Poetului și prietenului Eugen Constant, cu sinceră afecțiune și distinsă prețuire". 1937
(Scriitor, 1890-1975)

Din colecția prof. Silvia Constantinescu

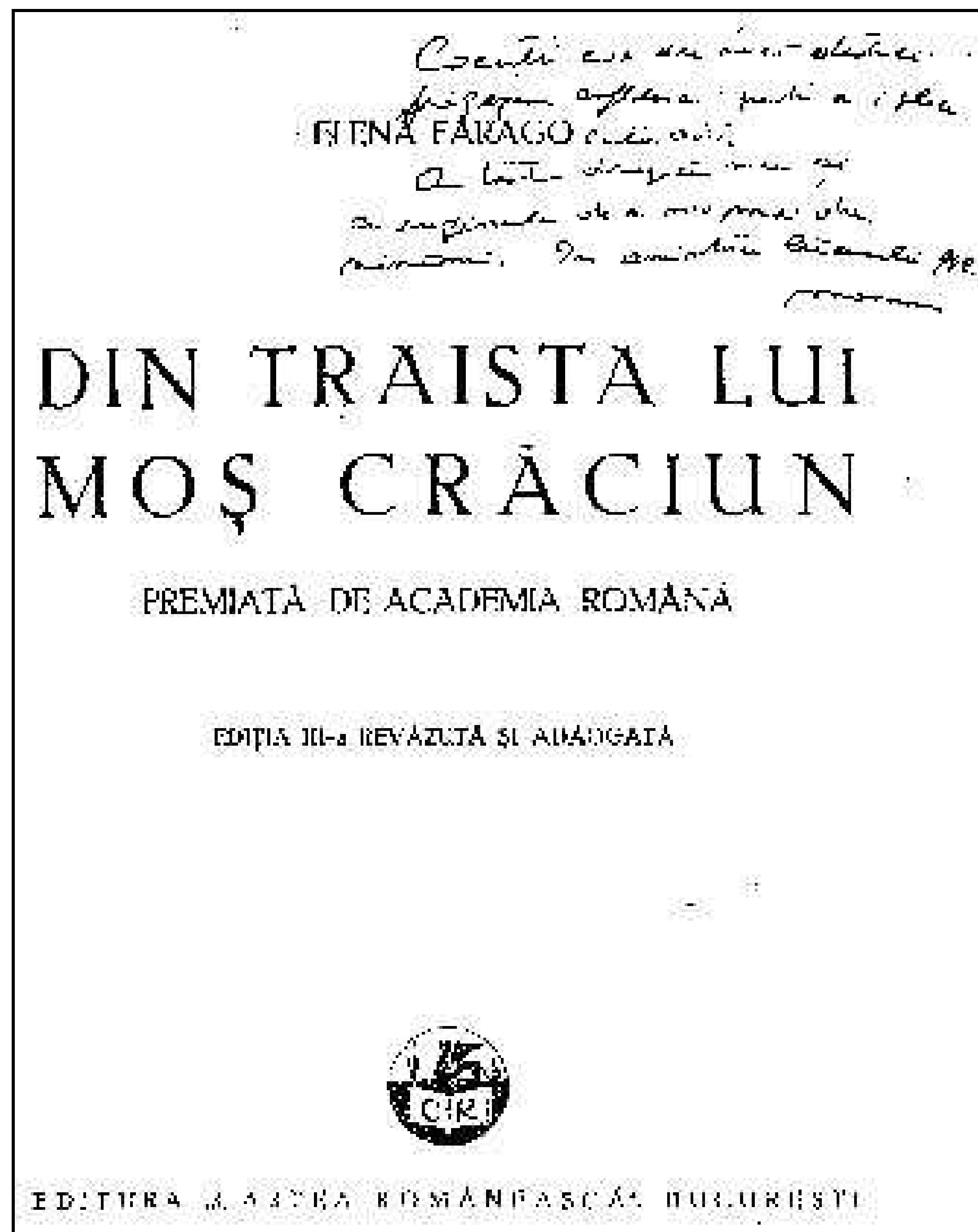
Direcțiunea Fundației „Al. și Aretia Aman”
 CRAIOVA, 1934 Septembrie 12
 no 29
 Domnule Președinte,
 Am onoarea să vă rog să binevoiți a cunoaște că raportând Domnului Președinte al Comitetului Inter-
 Marx cererea Comitetului local pentru donarea de
 Numismatică și Arheologie, în privința colecțiilor pe
 care acest Comitet dăruiește al la expoziție pentru
 Expoziția acestui Congres am fost invitată să va
 (laureat, 1934-1935) să va binevoiți direct Primăriei
 între cât timpului de lucru de adevărat acestei Fun-
 dații. Veți binevoi deci să interveniți la timp
 și să comunicați în caz de aprobare de adevărat
 cât să expunți din colecțiile acestei Fundații
 Cu deosebită considerație,
 Elena Farago

Scrisoarea Elenei Farago adresată președintelui
Congresului de Numismatică și Arheologie, din 1934.

Direcțiunea Fundației „Al. și Aretia Aman”
 CRAIOVA, 16/1/1936
 Domnule Președinte,
 La adresa d-voastră, datată 16/1.a.c., vă
 rog să binevoiți a cunoaște că în privința cursuri-
 lor Universității Populare care urmează să se ție
 în sala 2-a a acestei Fundații, cu aprobarea onor.
 Primăriei, nu am de făcut nici o obiecțiune în afară
 de condiția ca să nu se primească elevi la cursuri
 și prelegerile să aibă loc numai de două ori pe
 săptămână, nu înainte de ora 6.45.
 Veți binevoi să -mi comunicați din timp și
 spre a regine servitorul.
 Cu deosebită stimă
 Elena Farago

Scrisoarea Elenei Farago, în legătură cu desfășurarea
cursurilor Universității Populare

Din colecția Ion Pătrașcu

"Cocuței care are încă destulă frăgezime sufletească pentru a -i place cartea asta. Cu toată dragostea mea și cu rugămintea de a n -o mai da nimănui. În amintirea Crăciunului 1942. Mama."

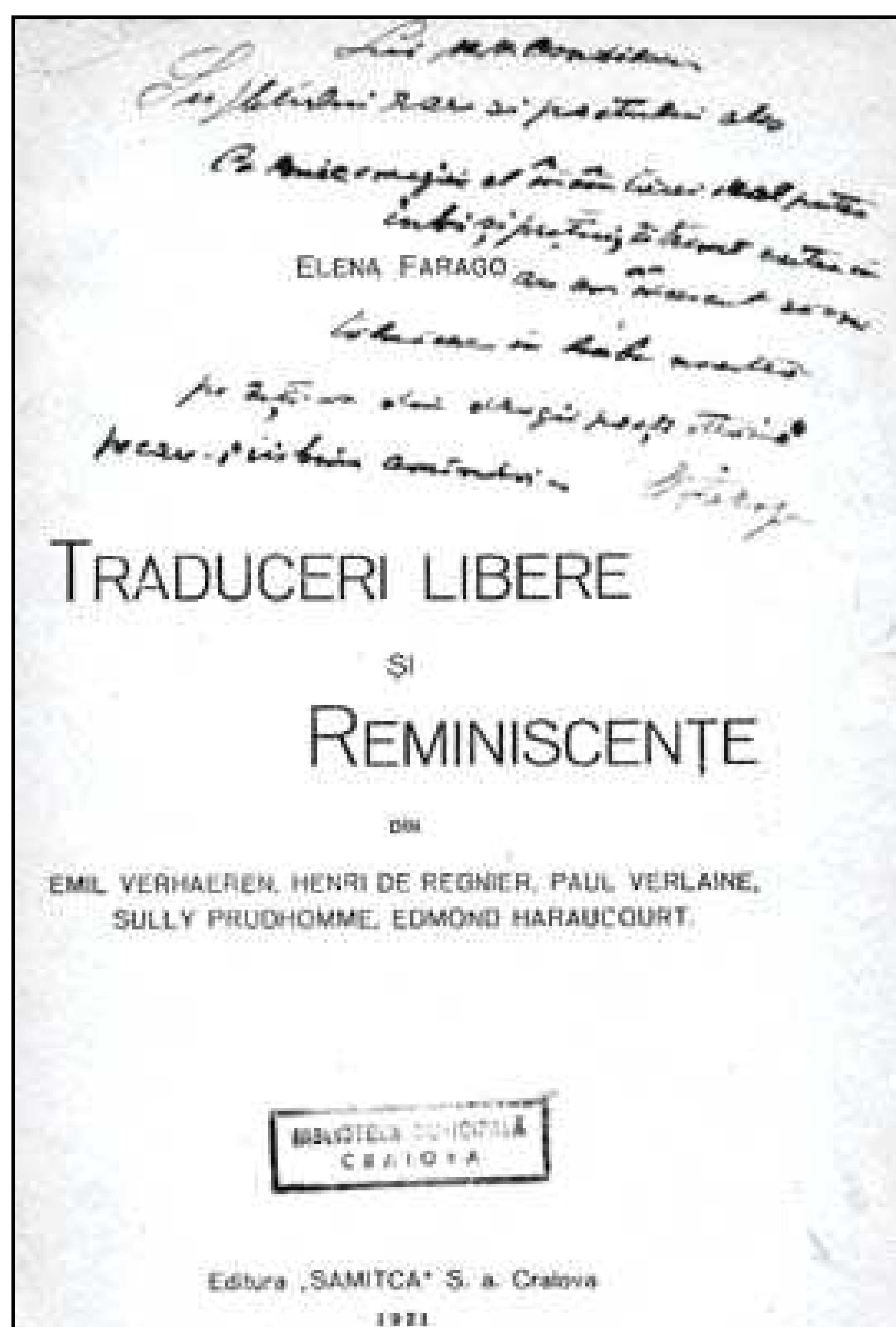

"Cocuței mele dragi din îndemnul și insistența căreia am scris cartea asta pentru "Nina". Mama."

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

"Cocuței de "Cristos a înviat". Mama."

"Lui N. N. Constantinescu. Sufletului rar și poetului ales ca omagiu al încântării pentru a iubi și prețui, îi trimit cartea în care am încercat să-i tălmăcesc în limba română pe atâtea din dragii poeți străini pe care -i iubim amândoi. Elena Farago."

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

II. Autografe pentru Elena Farago

Dnei Farago în semn de
nemărginită admirație
C. Ș. Făgețel

CREDINȚE LITERARE

Dedicație pentru poeta Elena Farago din partea scriitorului C. Ș. Făgețel
("Credințe literare" - Craiova: "Ramuri", 1913).

Marei poete
Doamnei Elena Farago
omagiu plin de respect
și admirație
Geo Bogza

IOANA MARIA E O CORABIE DE DEMULT

Autograful lui Geo Bogza, pentru Elena Farago:
"Marei poete, Doamnei Elena Farago, omagiu plin de respect și admirație."

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

ANTON BALOTĂ ȘI RADU GYR

*Doamnei Elena
Farago, - marei
poete și sufletului
aristocrat, - pentru
toate catifelele pe
care le-a așternut
peste începuturile
mele literare,
- omagiu.*

Radu Gyr

*June
1935.*

EPOSUL POPULAR JUGOSLAV

II 9714

CONVORBIRI LITERARE

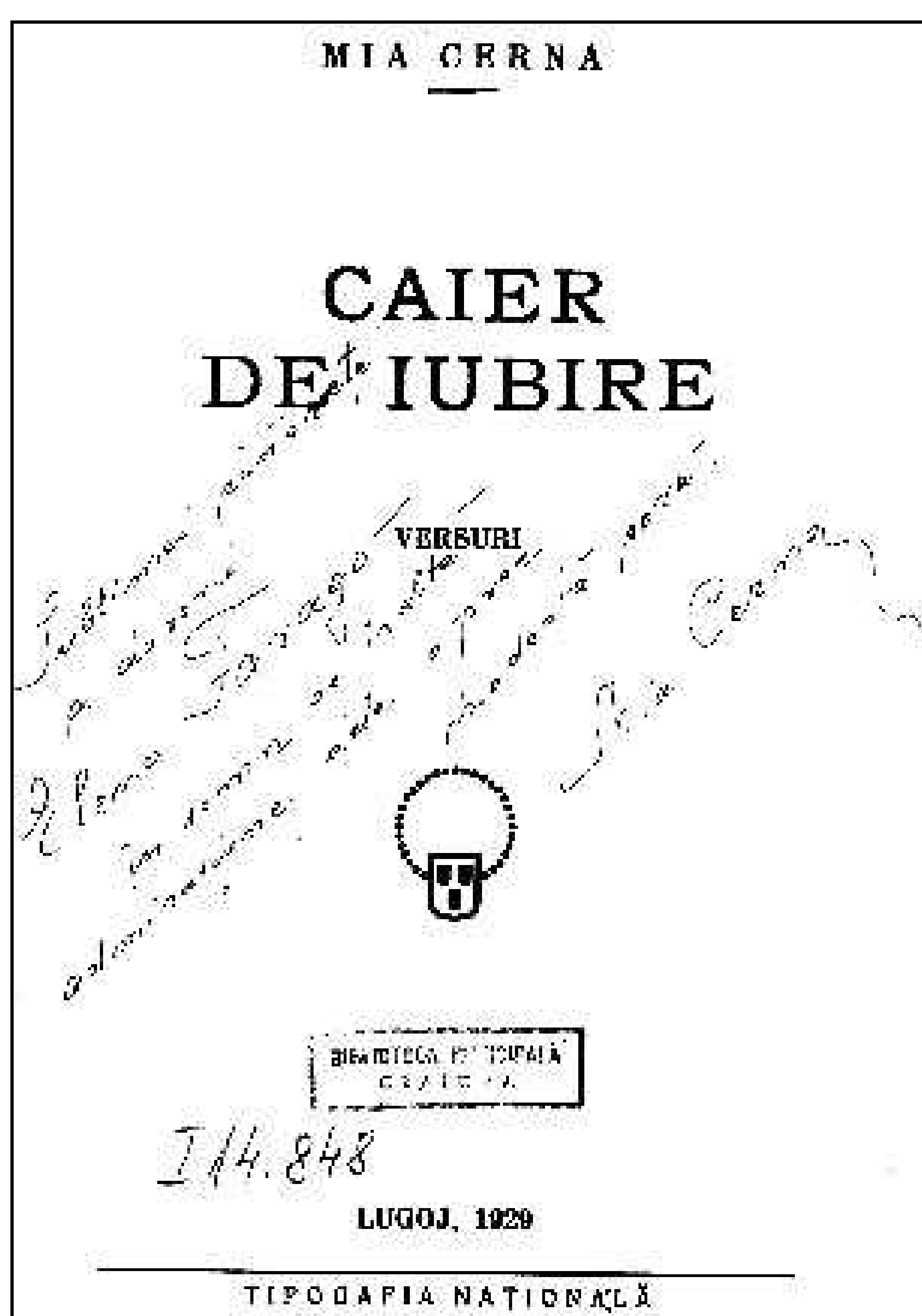
1935

Dedicație pentru Elena Farago din partea lui Radu Gyr (1905-1975):
"Doamnei Elena Farago - marei poete și sufletului aristocrat, - pentru toate catifelele pe care le -a așternut peste începuturile mele literare, omagiu."

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

4 April 1930
Din Elena Farago, marla
noastră pactă
Toată stima și Toată admirația
mea. — Paul Constant.

Autograf pentru Elena Farago,
din partea poetului craiovean Paul Constant (1895-1981).

*"Sublimei cântăre țe a iubirii, Elena Farago,
în semn de înaltă admira ție, de la o prea modestă soră."*

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

"Distinsului intelectual, D -lui Iancu Constantinescu, cu multă pre țuire, 1928."

Din colecția Iancu Constantinescu

Mama și fiica

Din colecția Iancu Constantinescu

Autograf

Coca Demetrescu (1871-1952),
artist al Teatrului Național
din Craiova:

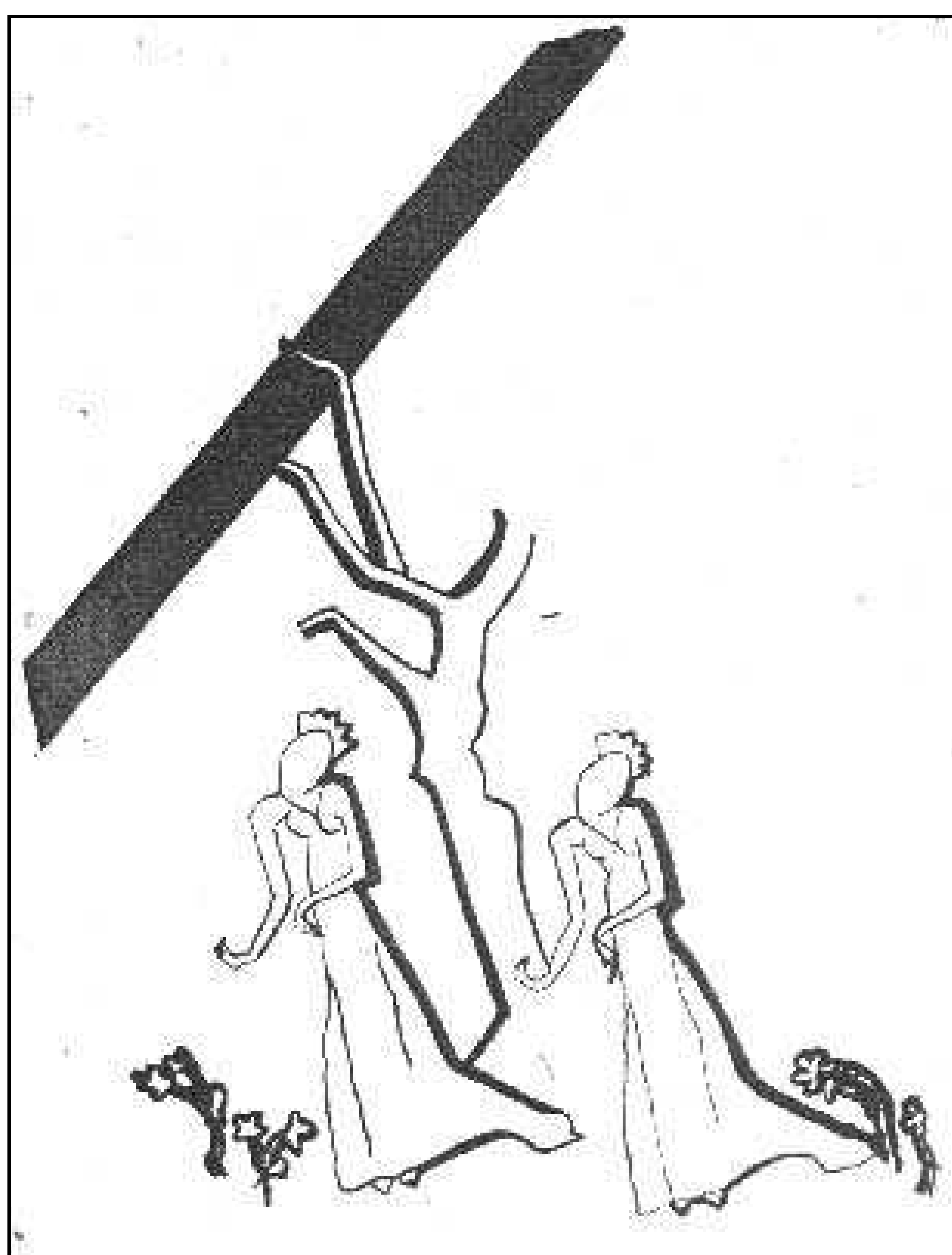
"Marci (sic!) noastre poete Elena Farago..."

Din colecția

"Casei memoriale Elena Farago"

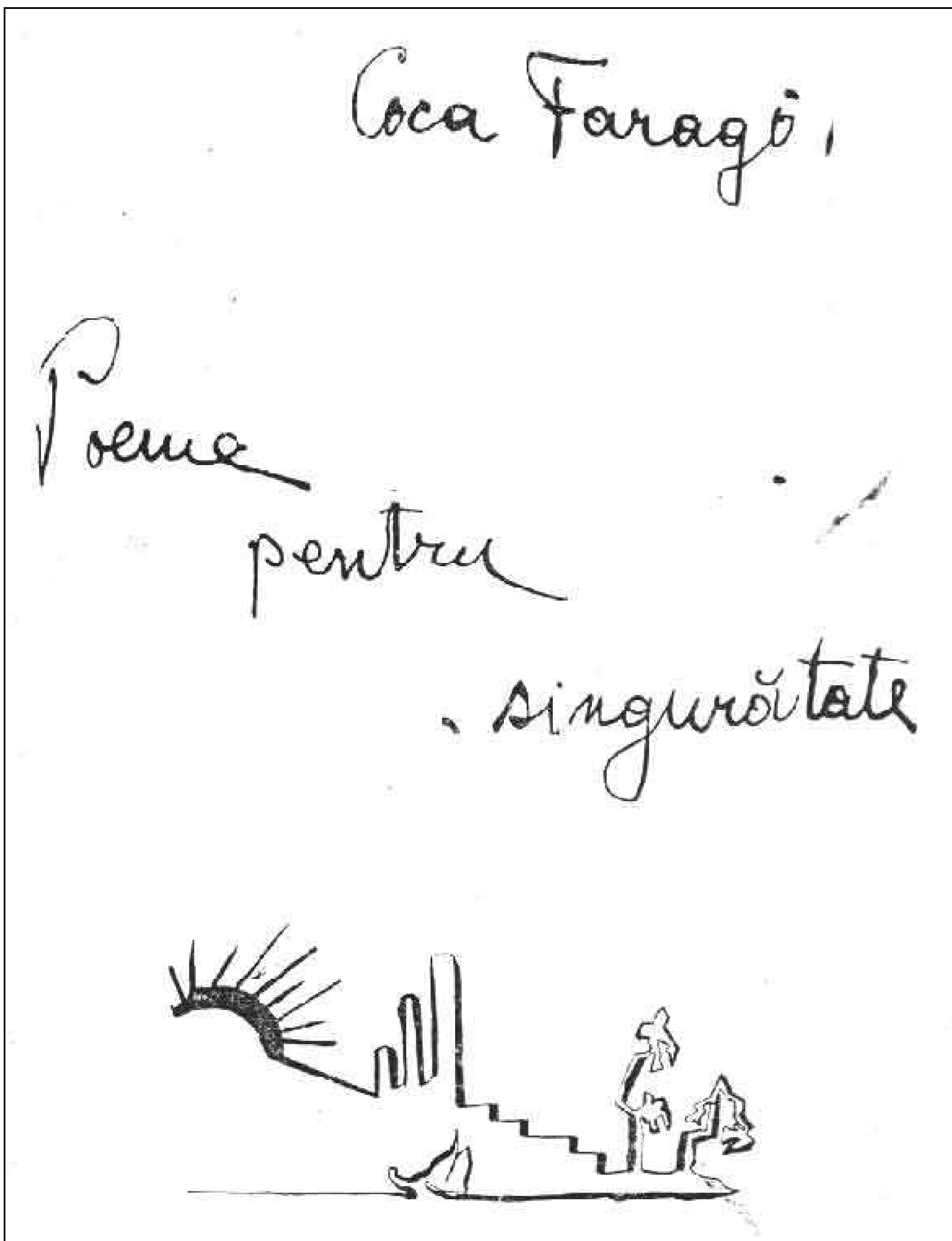
III.

Ilustrări de carte și autografe Coca Farago

Coca Farago:
"Alte lucrări personale pentru ilustrări de cărți."

Din colecția prof. Silvia Constant

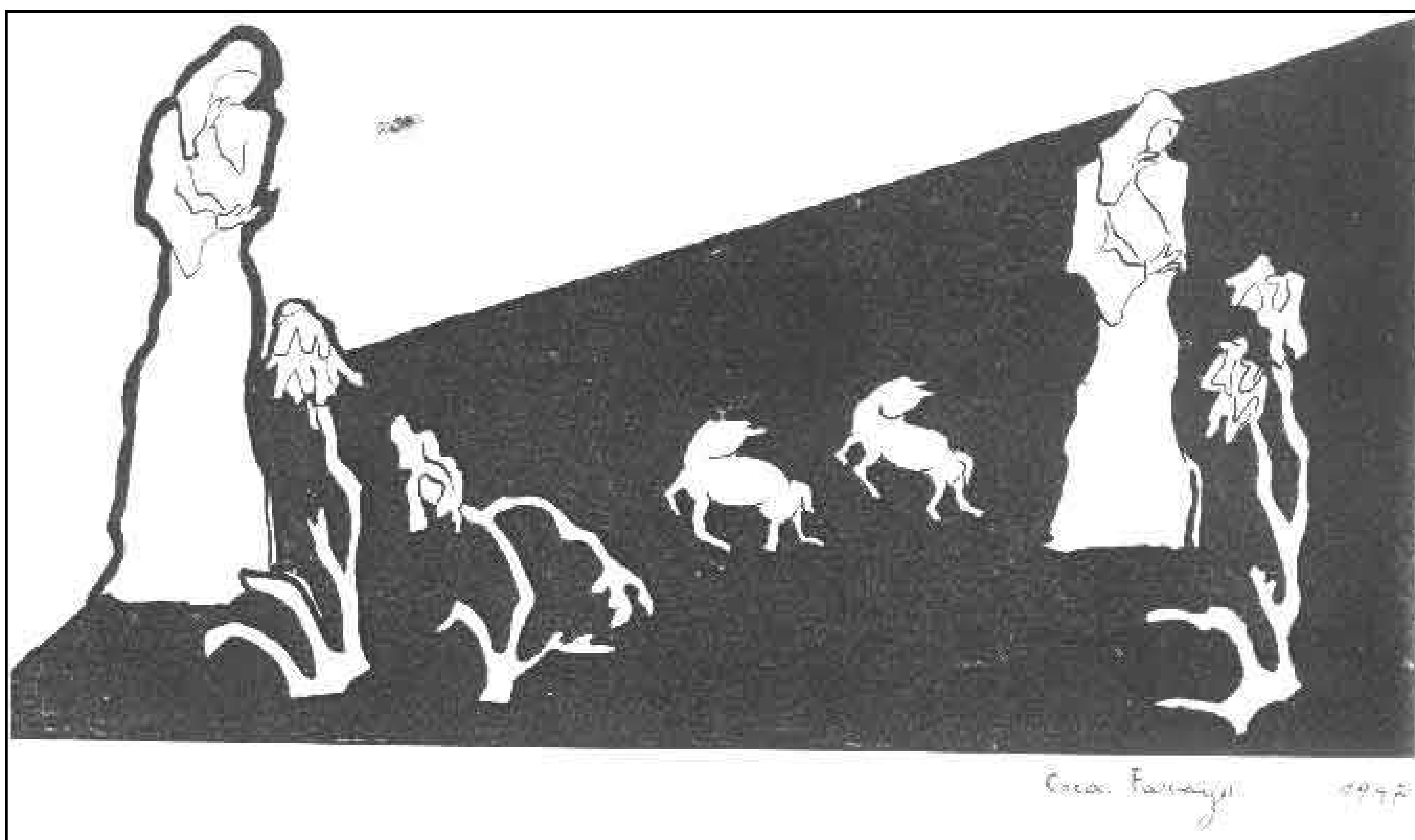

Volum de poezii ilustrat de autoare.

Din colecția prof. Silvia Constant

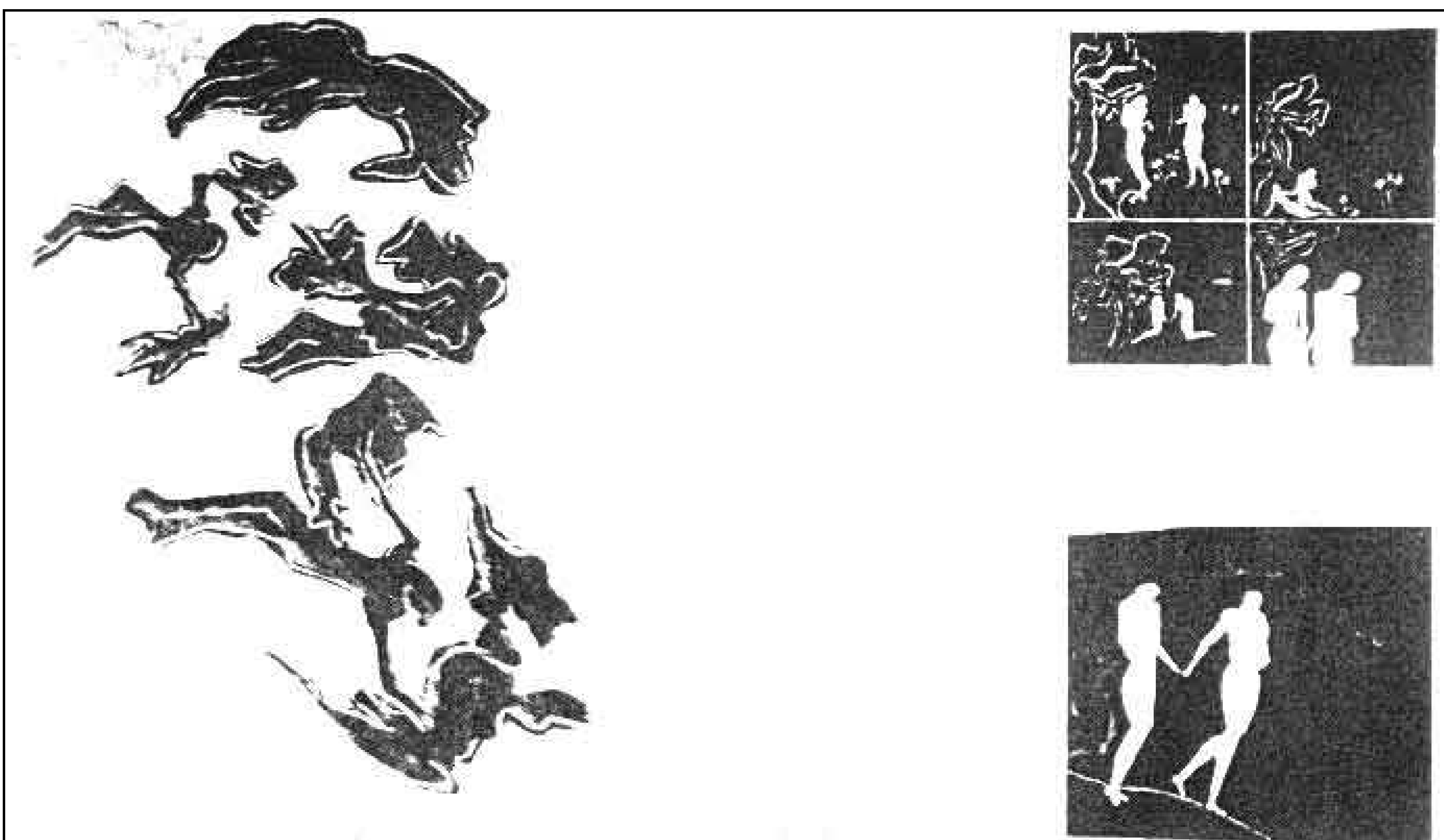

Lucrare cu titlul "Resemnare", semnată de Coca Farago, 1934.

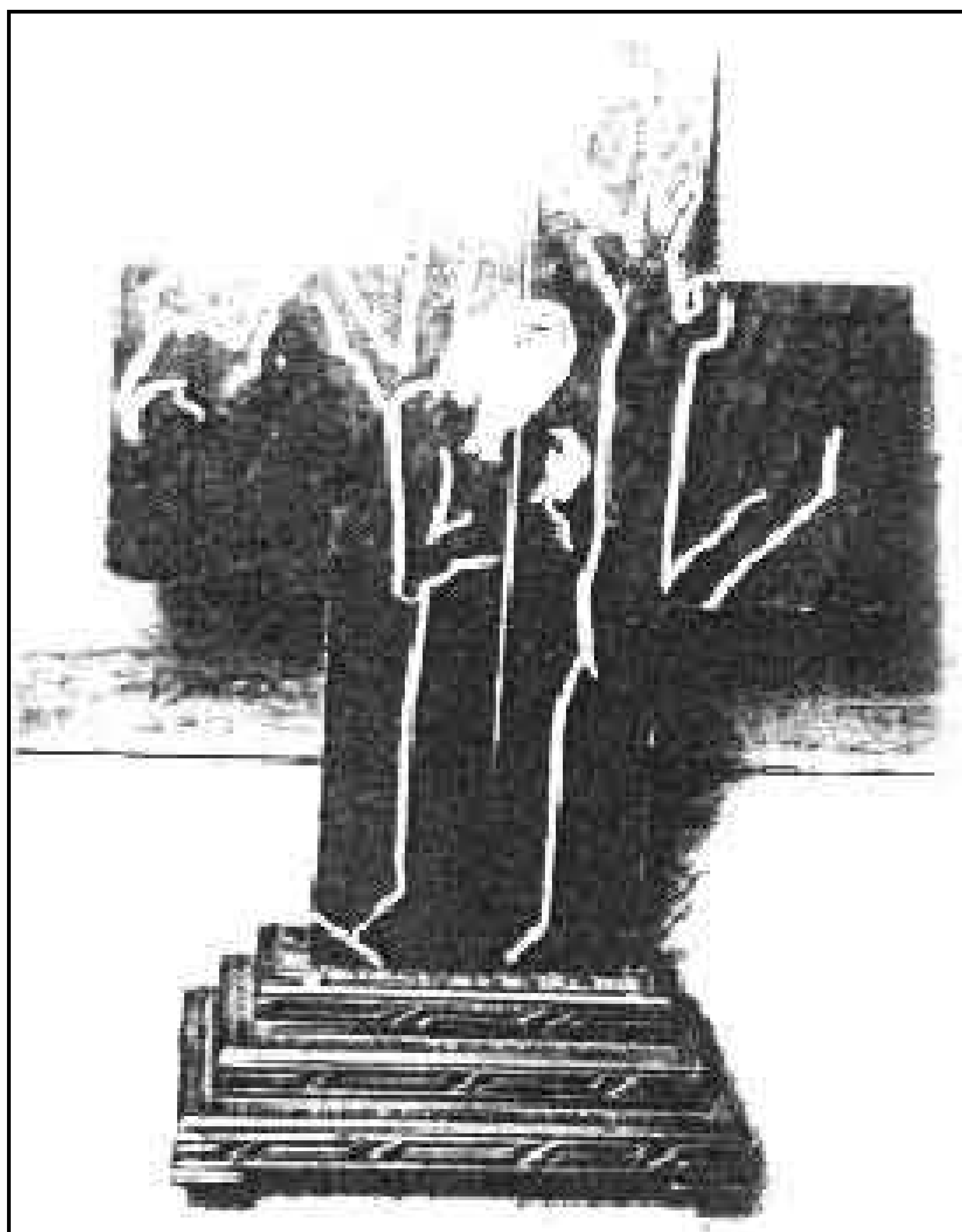
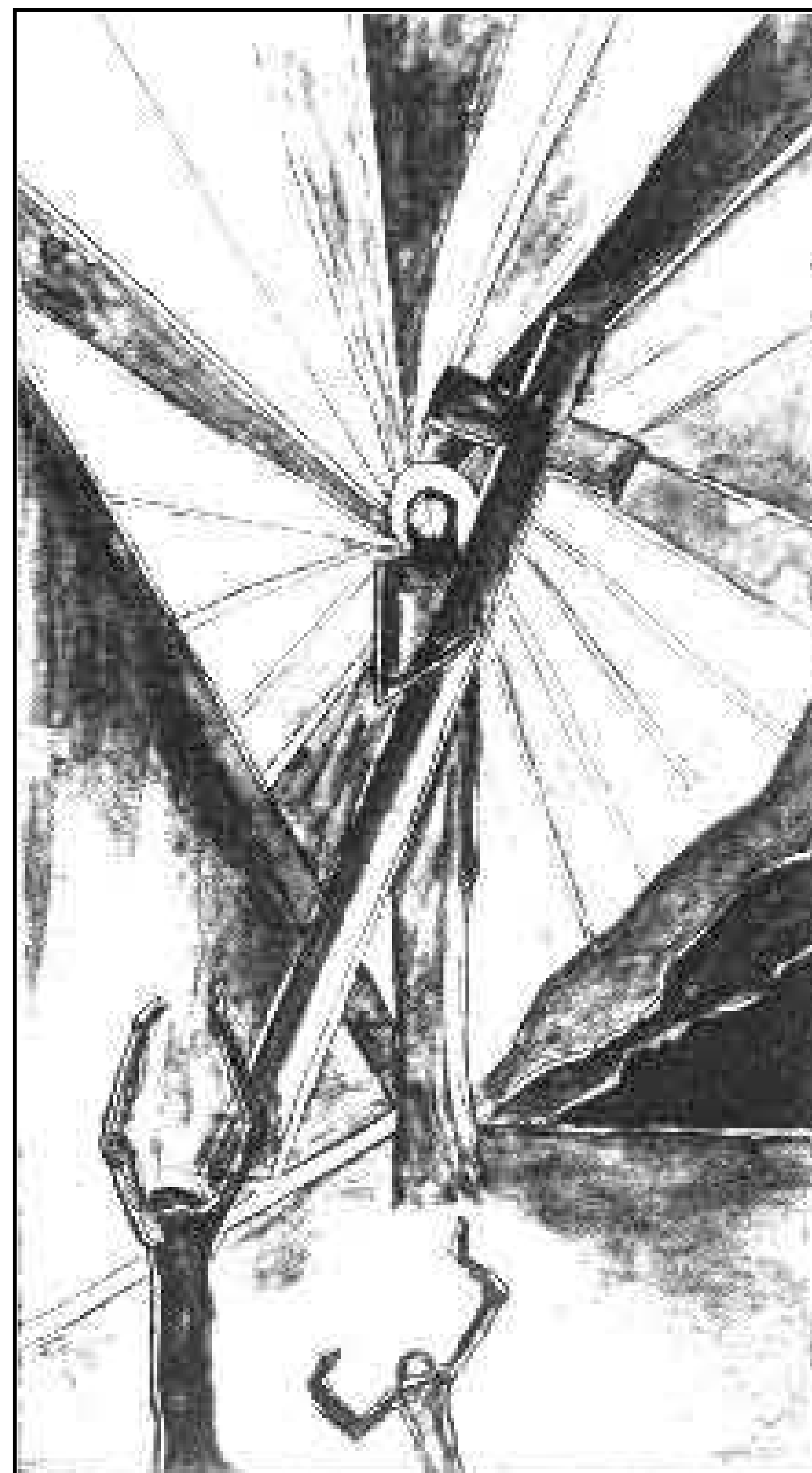
Coca Farago, 1947:
"Dragului și mult pre țuitului Iancu Constantinescu, cele mai frumoase urări."

Din colecția Ion Pătrașcu

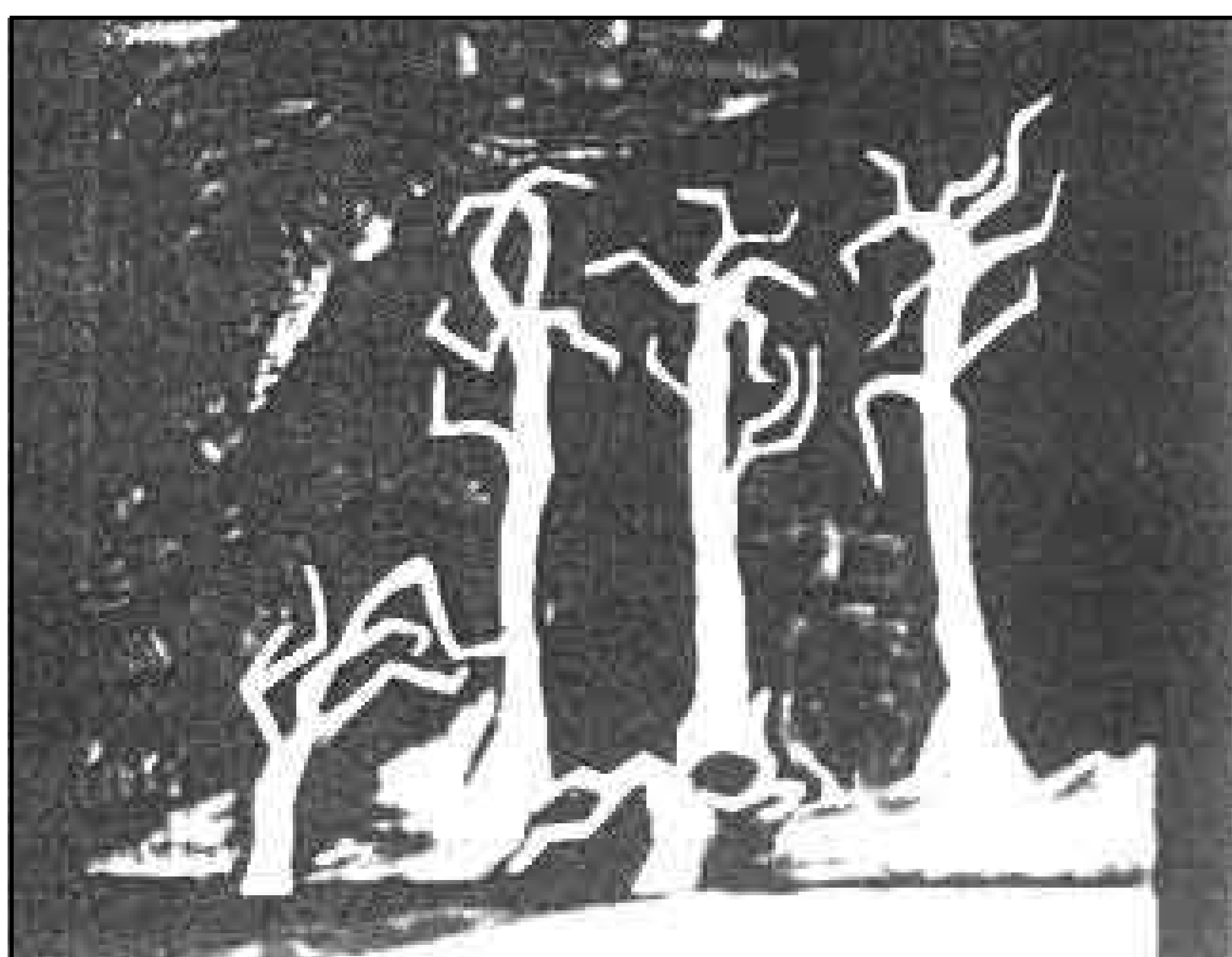
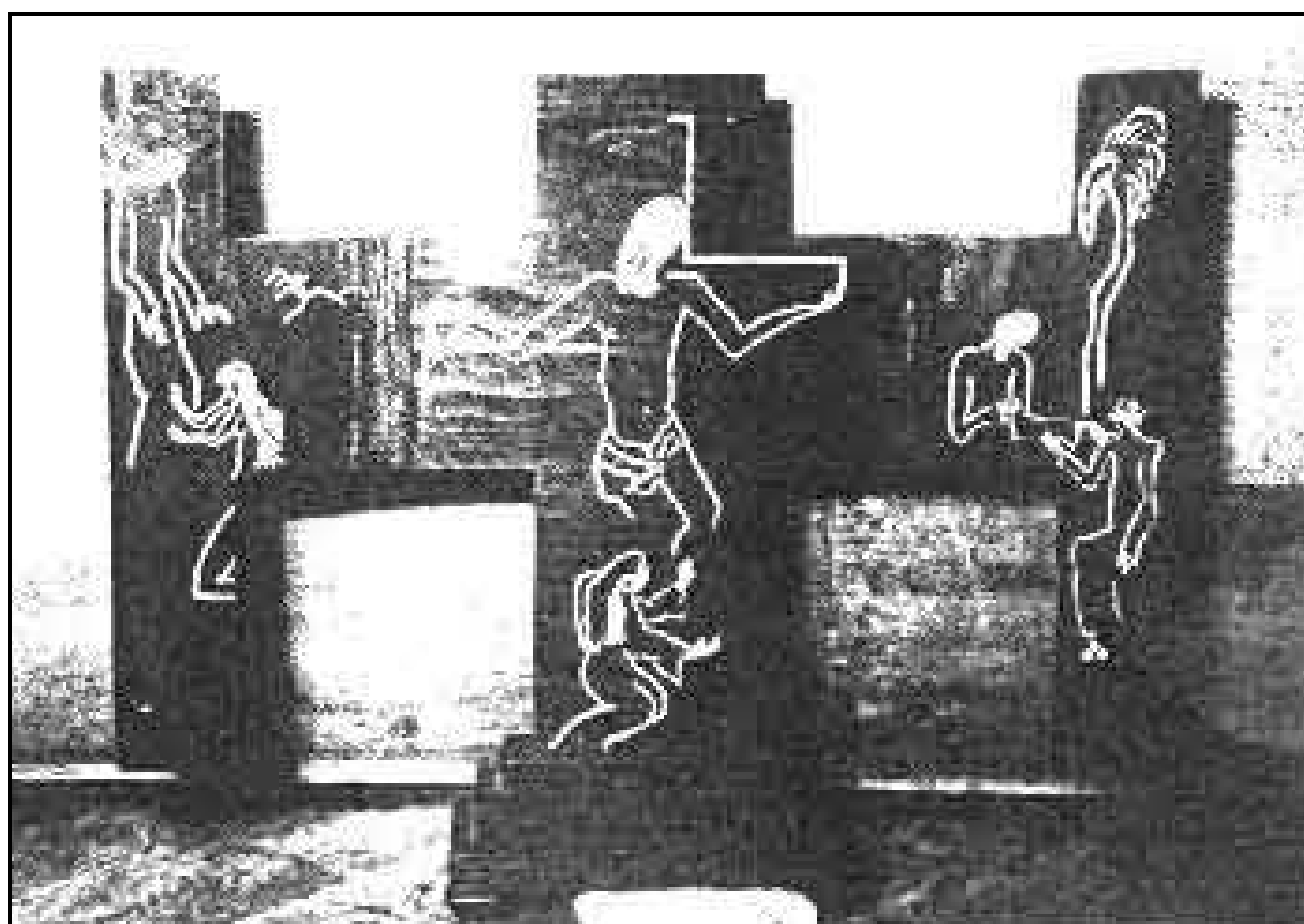
Coca Farago: Câteva adevărate viziuni dantești.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Coca Farago: Excepționale lucrări personale de grafică.

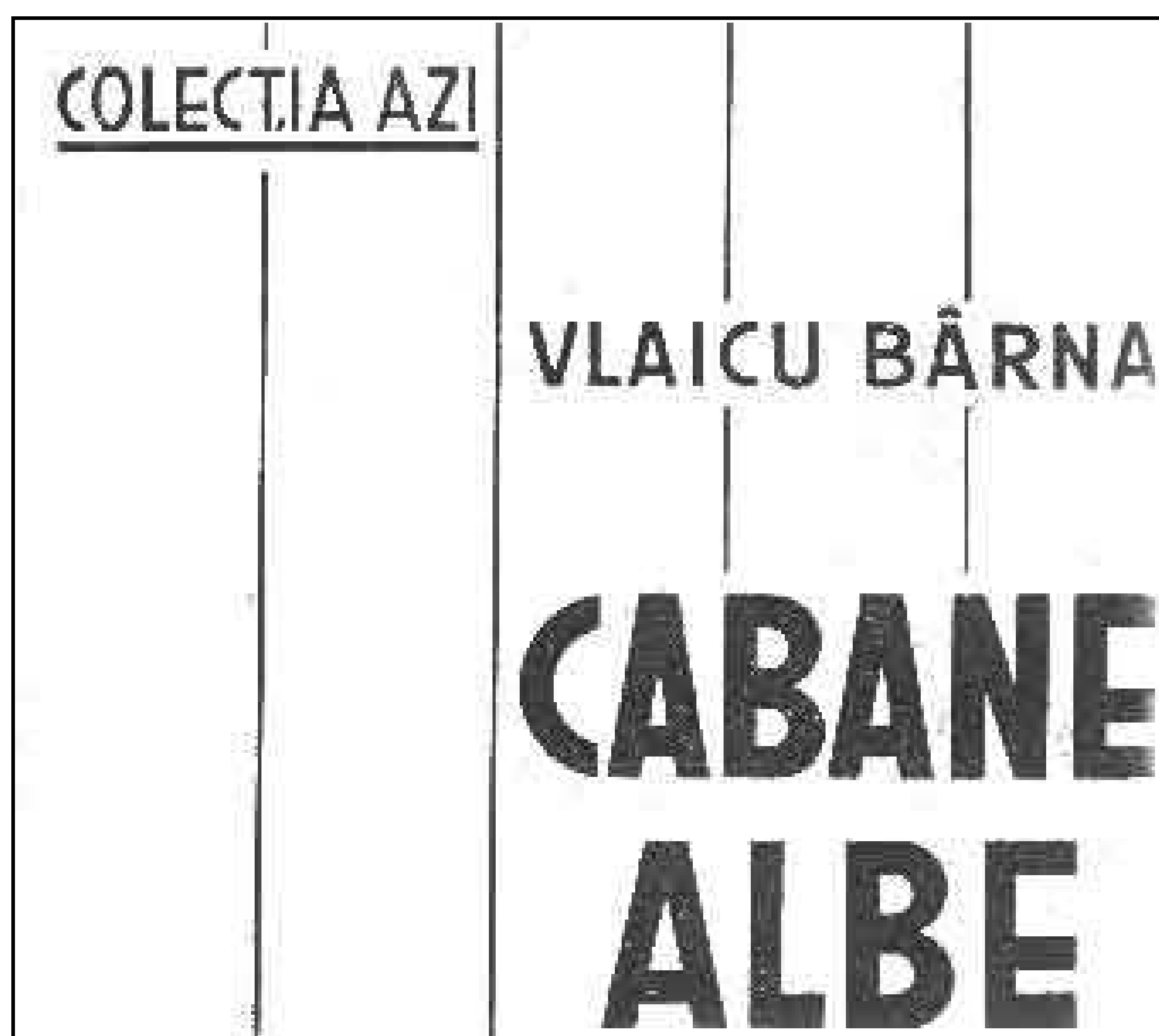
Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Coca Farago: Nota tradițională românească în lucrările personale de grafică.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

IV. Autografe pentru Coca Farago

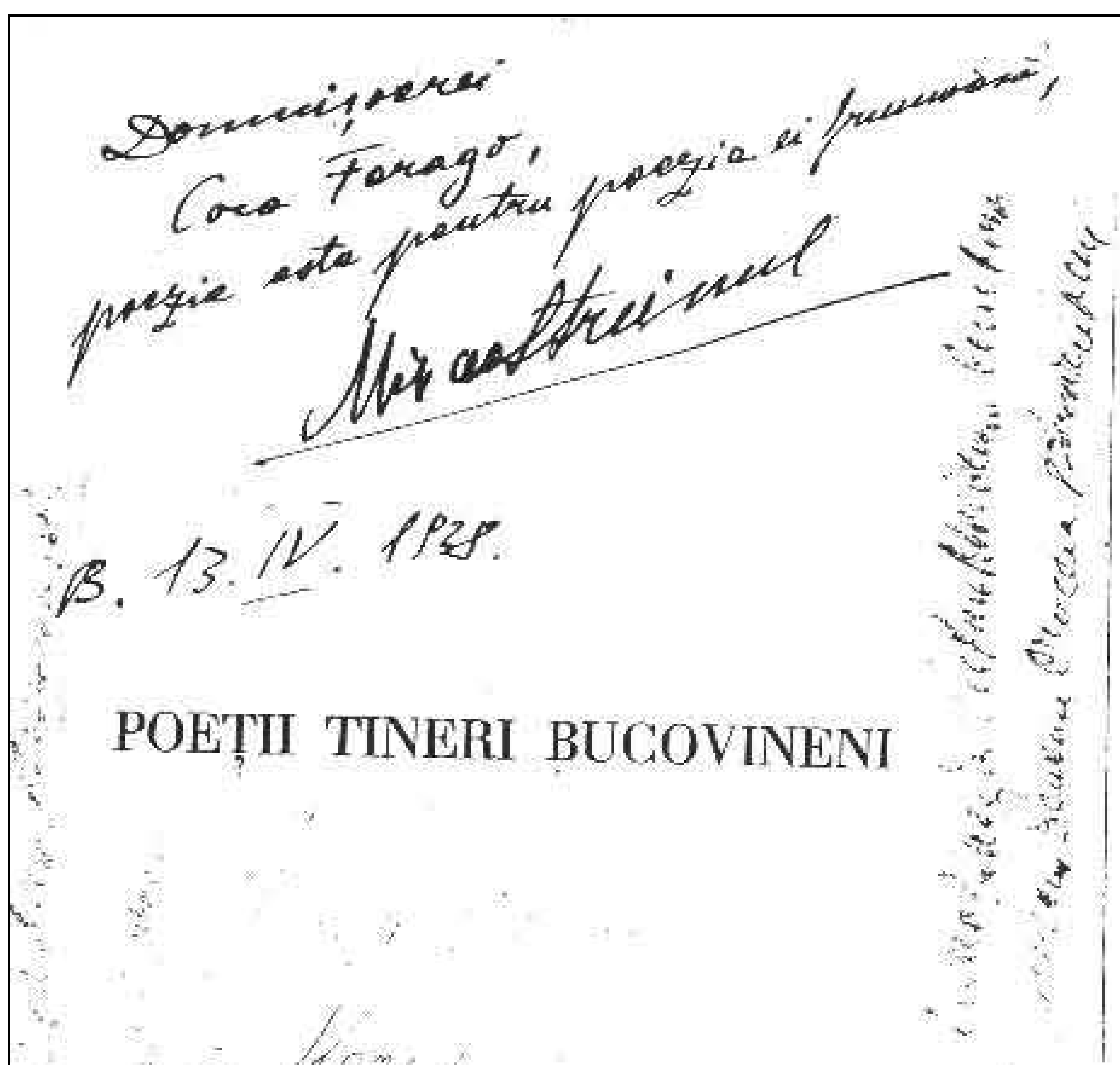
Autograf Vlaicu Bârna - poetul din "*Noua generație*" (G. Călinescu) -
Pentru Coca Farago, 1936.

petei și prozatoarei
Coca Farago
această carte cu
brazi, pentru
- brazi de la
Busteni în a căror
atmosferă am
ascultat litaniile
unor poeme,
alături de pre-
țea și pietenie
la Ilie Bănuș
Buc. 2 iulie 1936
P.S. Pentru Tata lui Ion Șerghie
Artim adaug și nedumeririle,
melancoliile, în doornelile acestor
pagini de autobiografie.

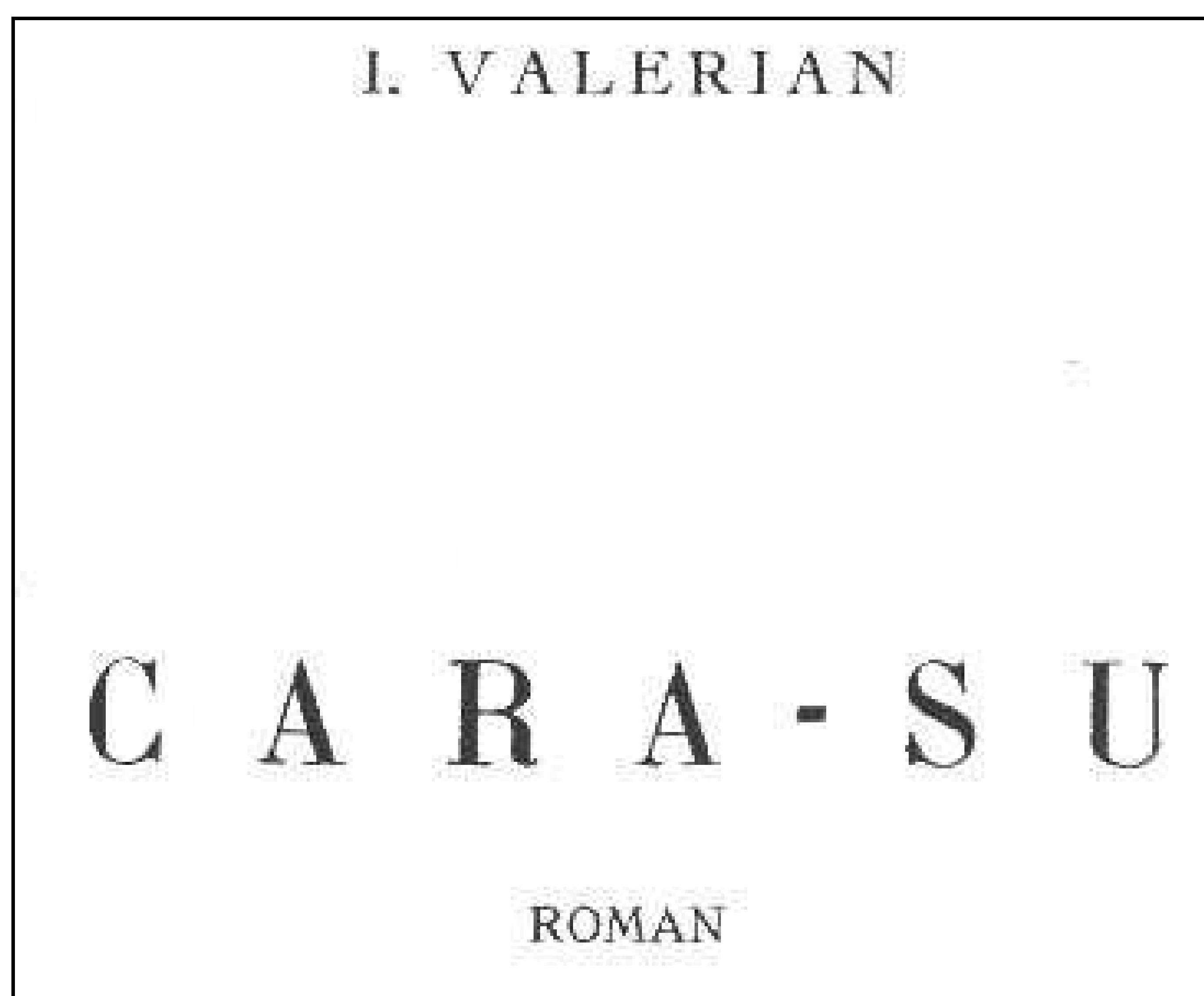
Din colecția Ion Pătrașcu

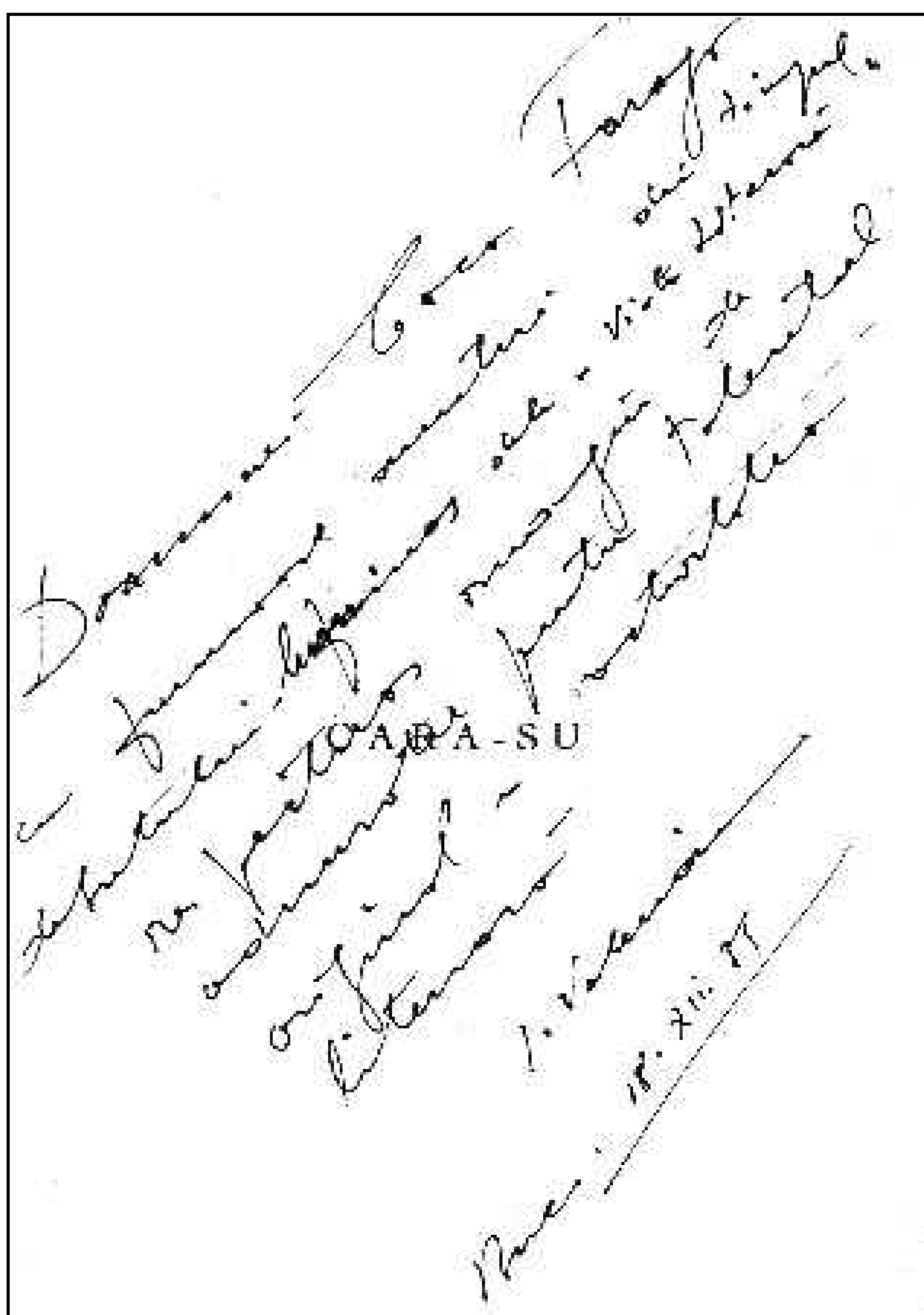
Autograf Mircea Streinul (poet și prozator, 1910-1945) pentru Coca Farago.
Adnotările marginale aparțin acesteia.

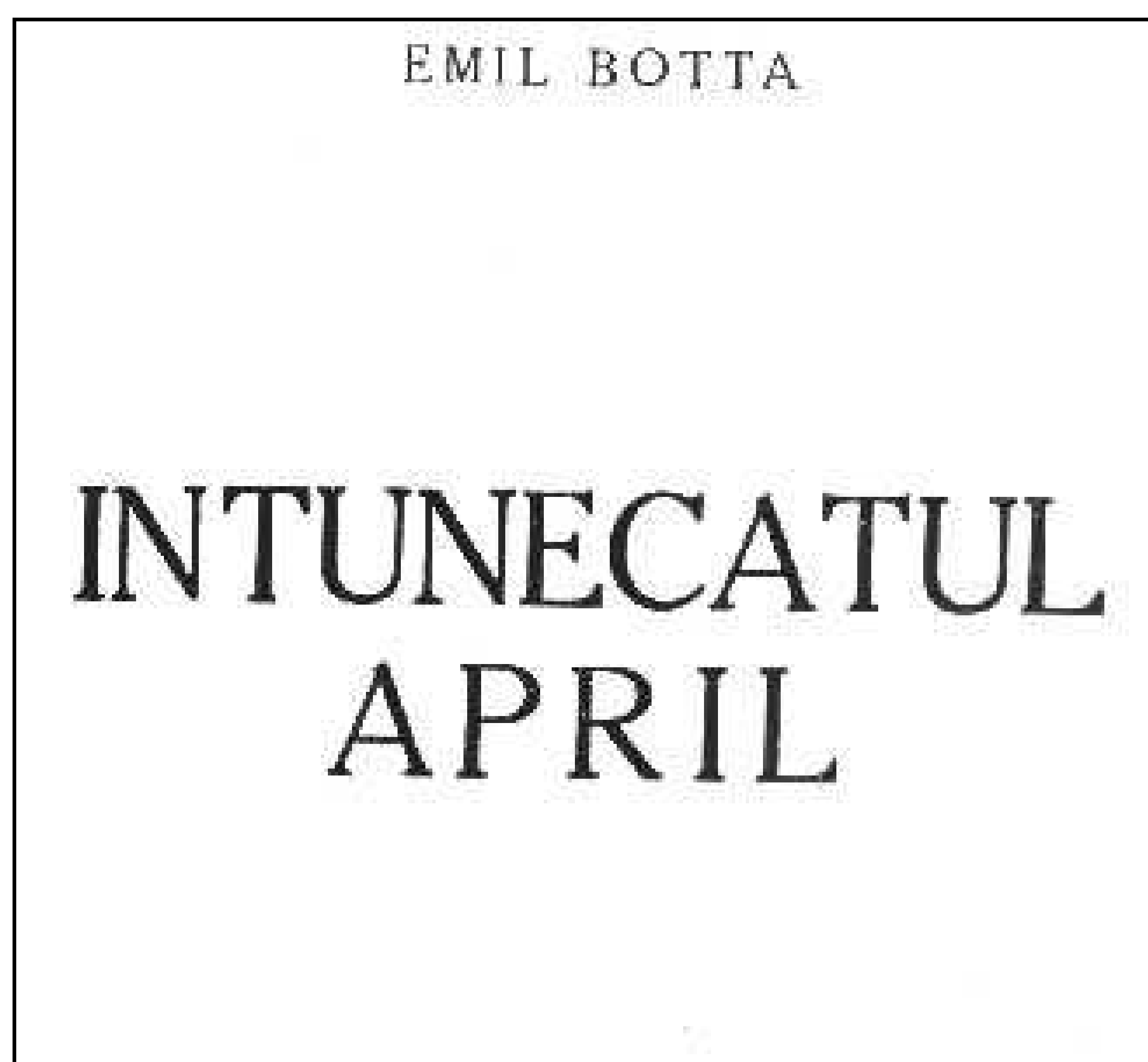
Din biblioteca Ion Pătrașcu

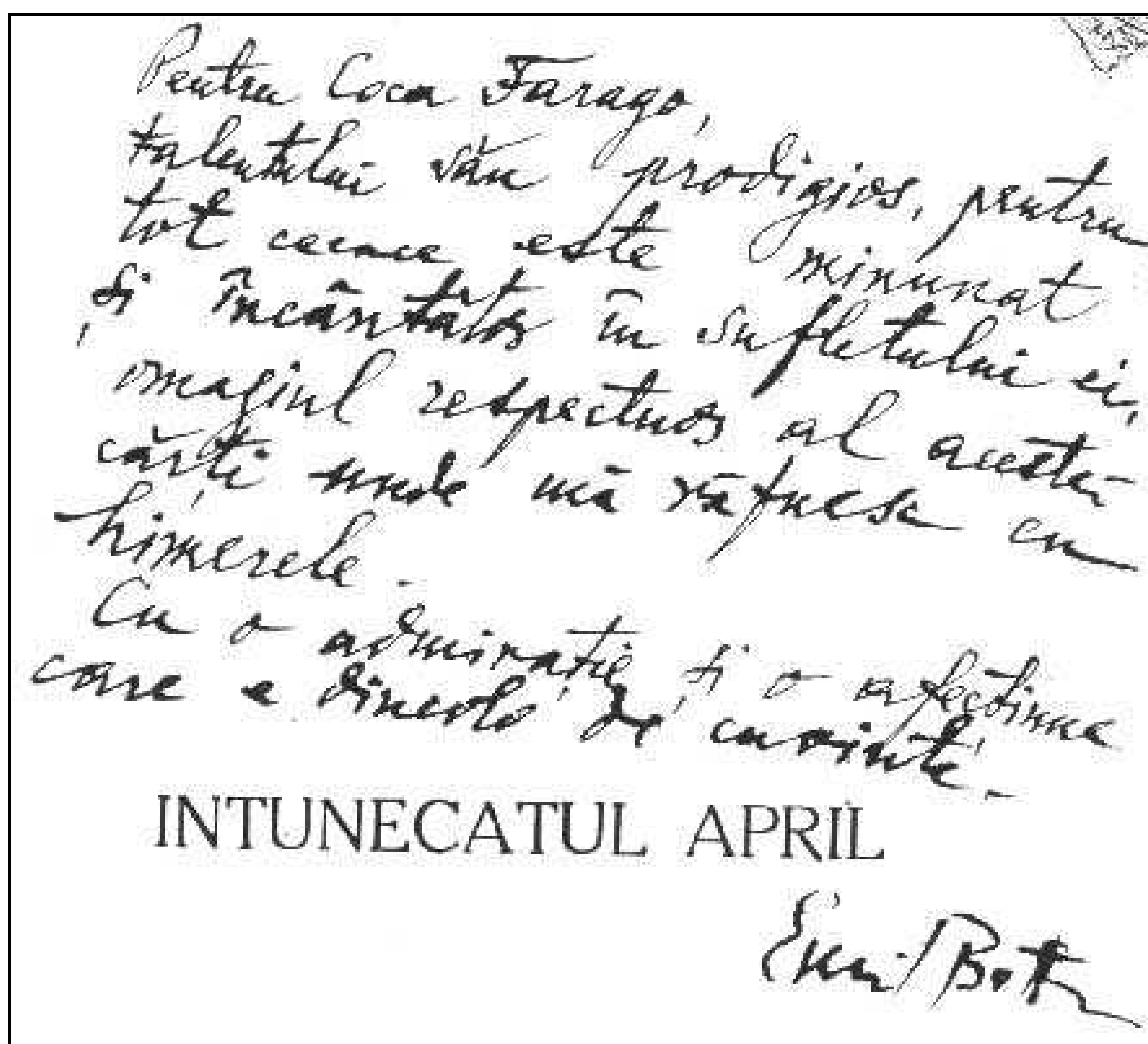
Autograf I(onescu) Valerian, tecuceanul cu
"exotism de un pitoresc gra țios" (G. Călinescu) pentru Coca Farago,
cu "omagiu de admira ție pentru talentul original..."

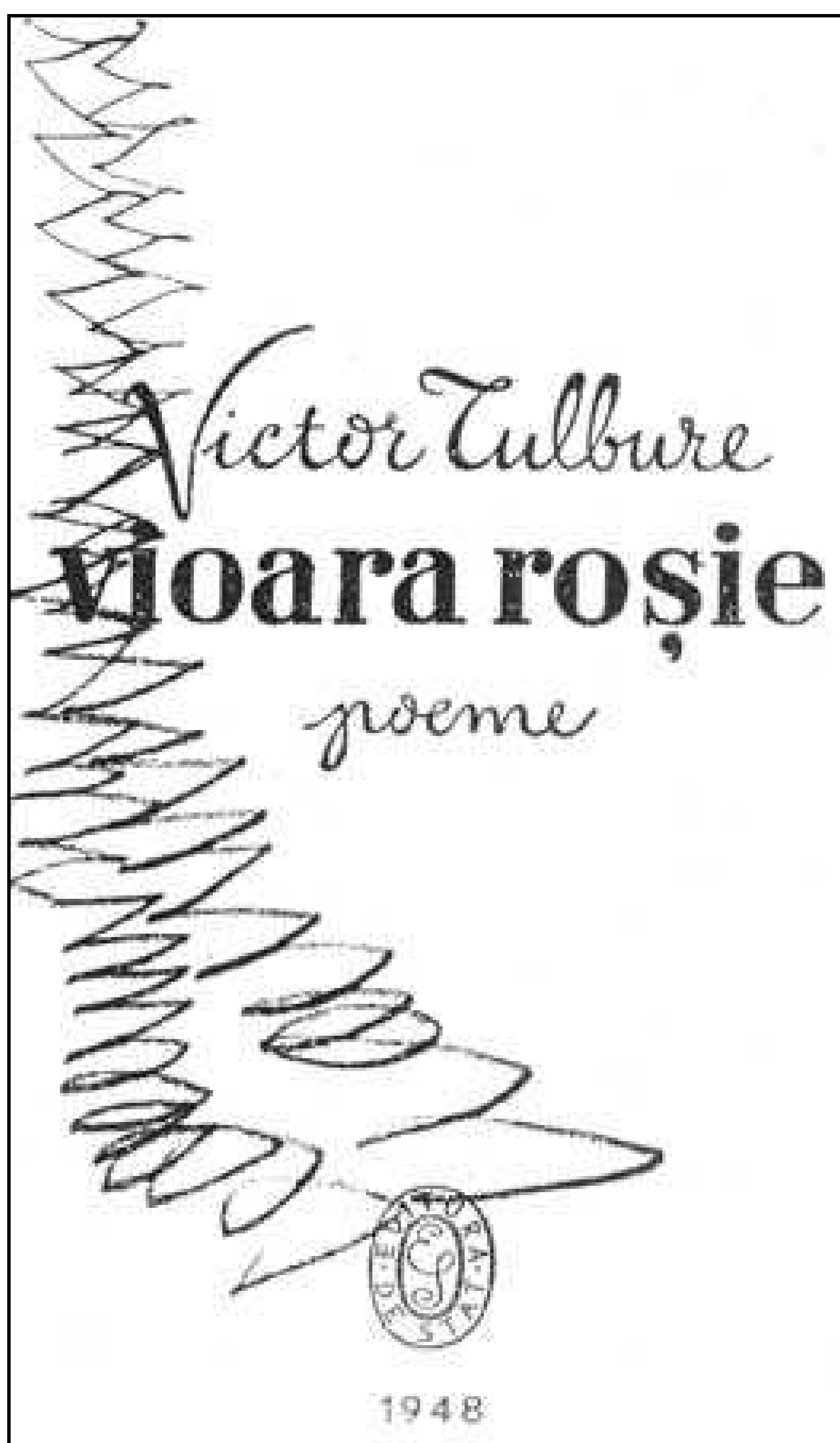
Din colecția Ion Pătrașcu

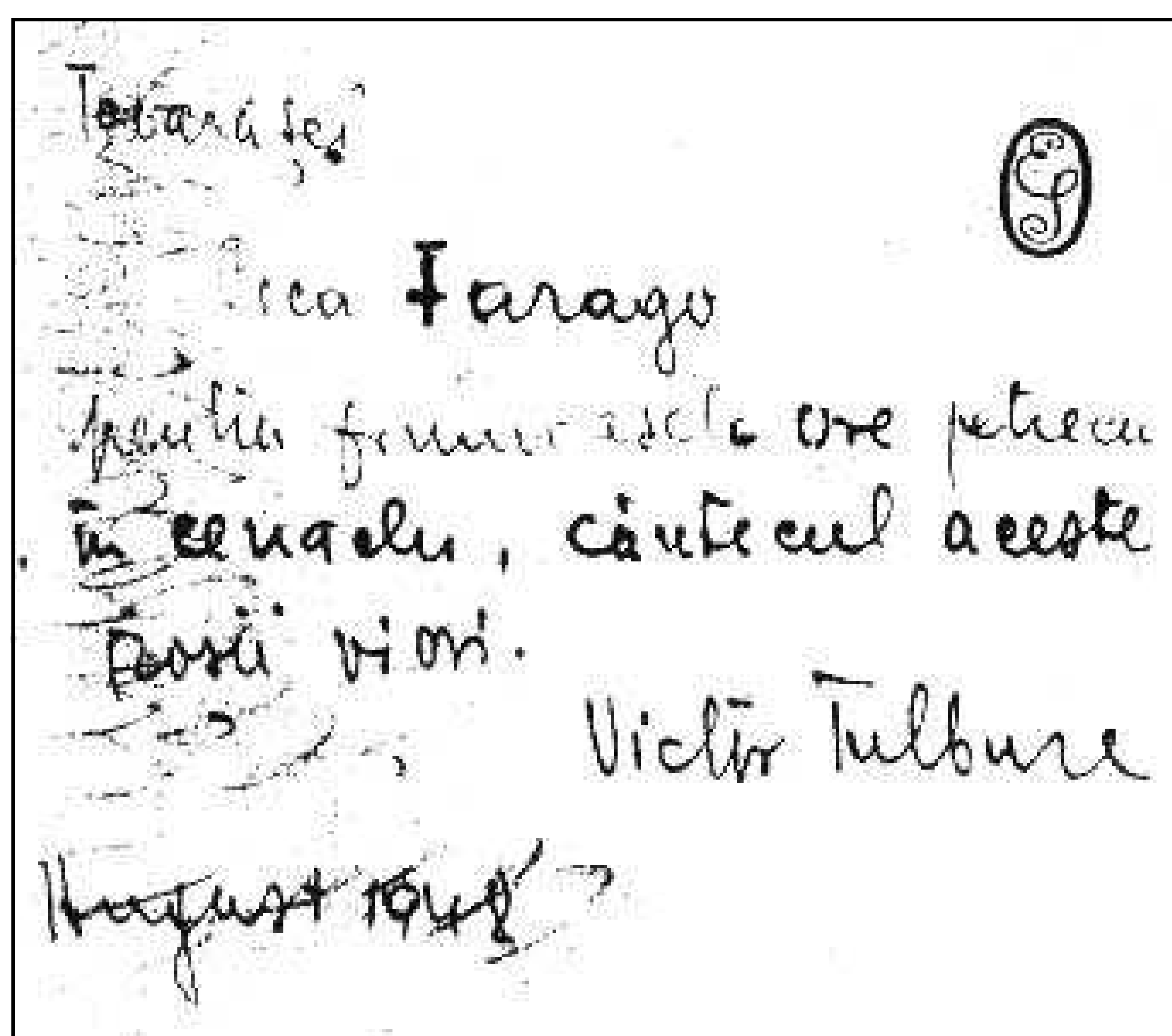
Autograf Emil Botta, poetul *"legat cu suprarealismul pe o cale inedită"* (G. Călinescu), pentru *"talentul prodigios"* al Cocăi Farago.

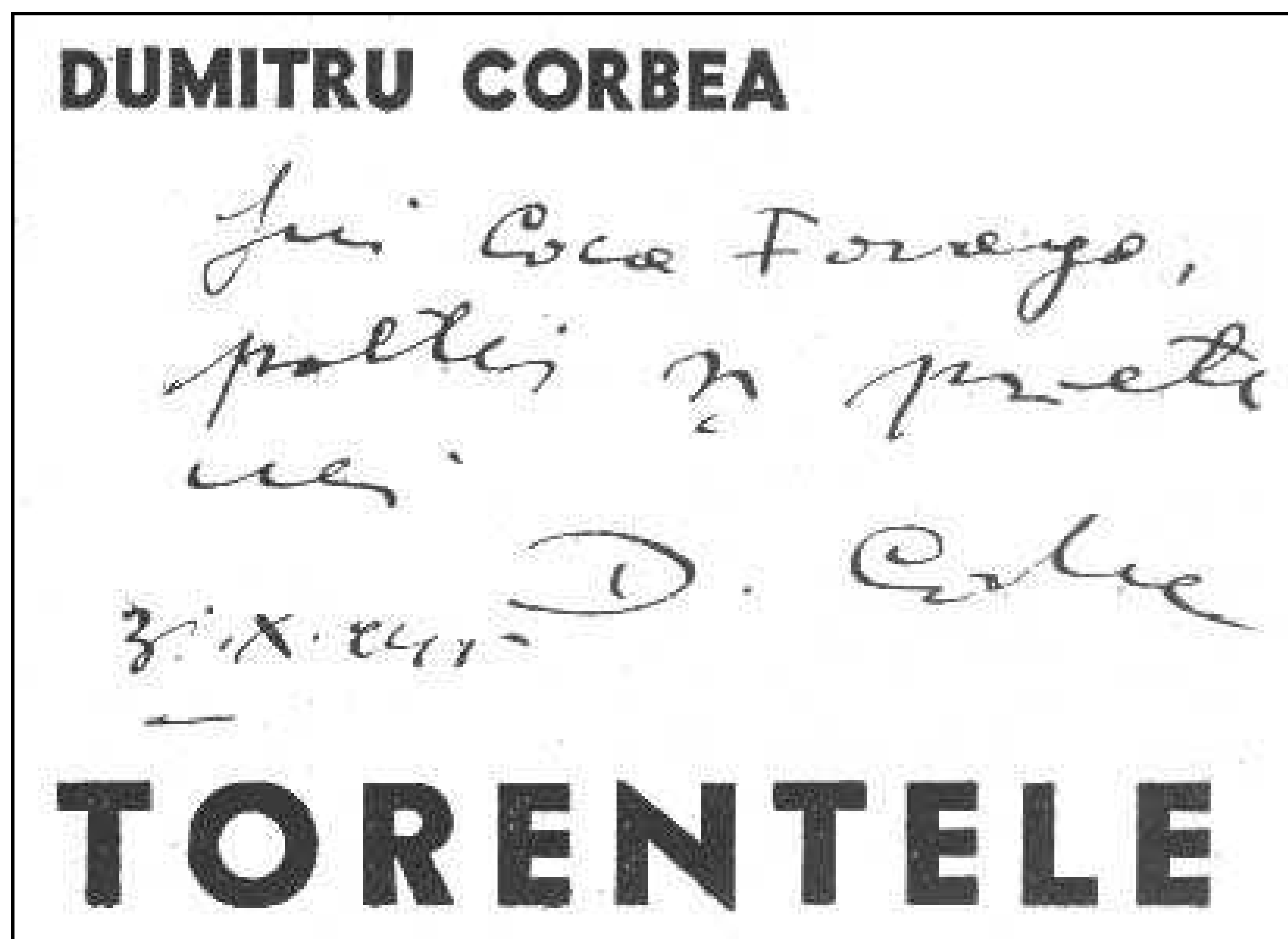
Din biblioteca Ion Pătrașcu

Poetul Victor Tulbure (pseudonim pentru Victor Popescu) apreciază "frumoasele ore" petrecute în cenacul *Elena Farago*, din Craiova. "Meandrele nesfârșite" (după aprecierea mea) aparțin Cocăi Farago, căreia i se acordă și autograful respectiv.

Din biblioteca lui Ion Pătrașcu

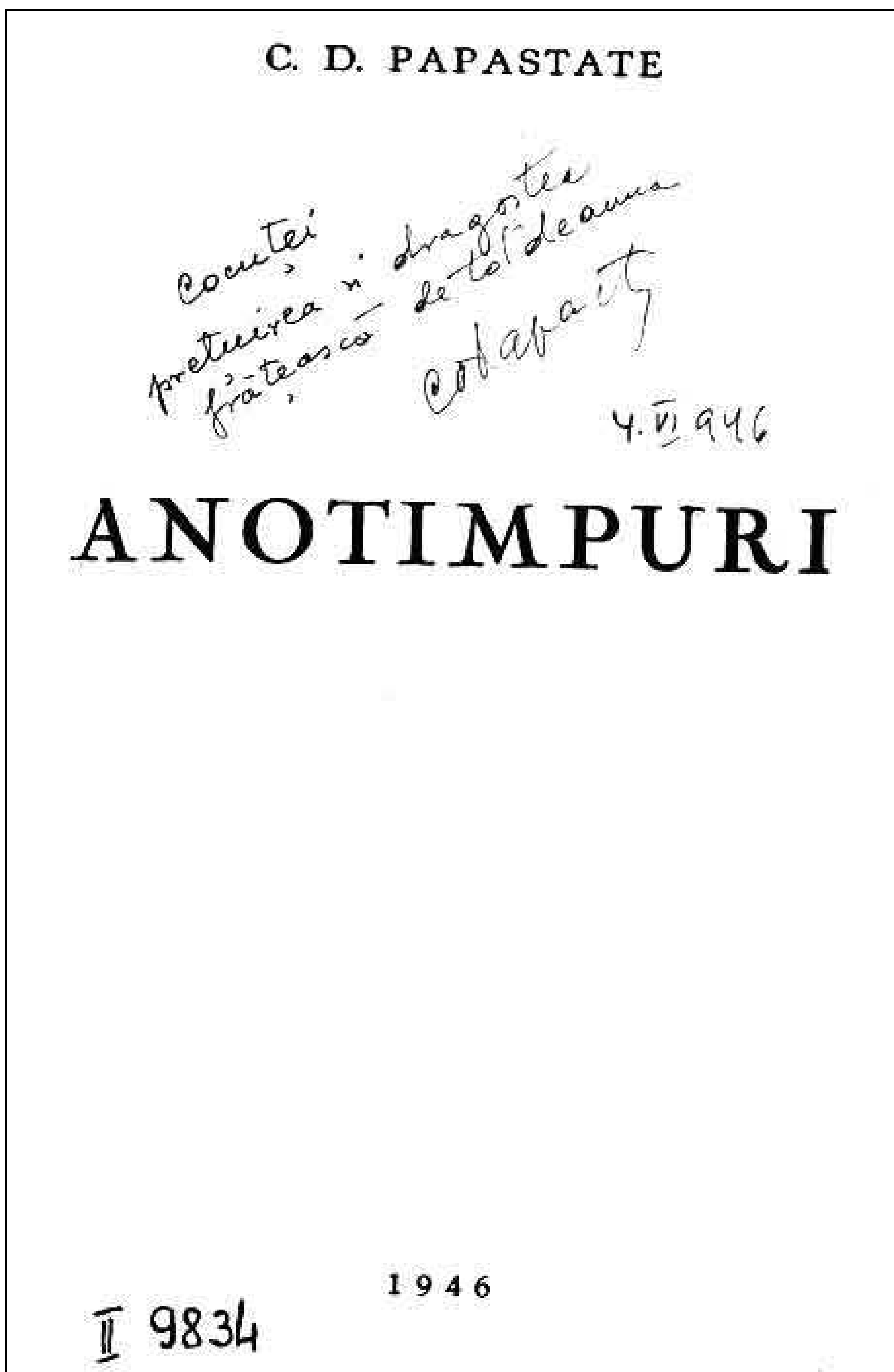

Dumitru Corbea, poet și prozator (n. 1910, în comuna Sârbi-Botoșani):
"Nu sunt cântăreț de stele"; "Anii tineri" (versuri); "Puntea" (proză).
"Lui Coca Farago, poetei și prietenei. D. Corbea, 31 X 1945"
(anul apariției volumului "Torente")

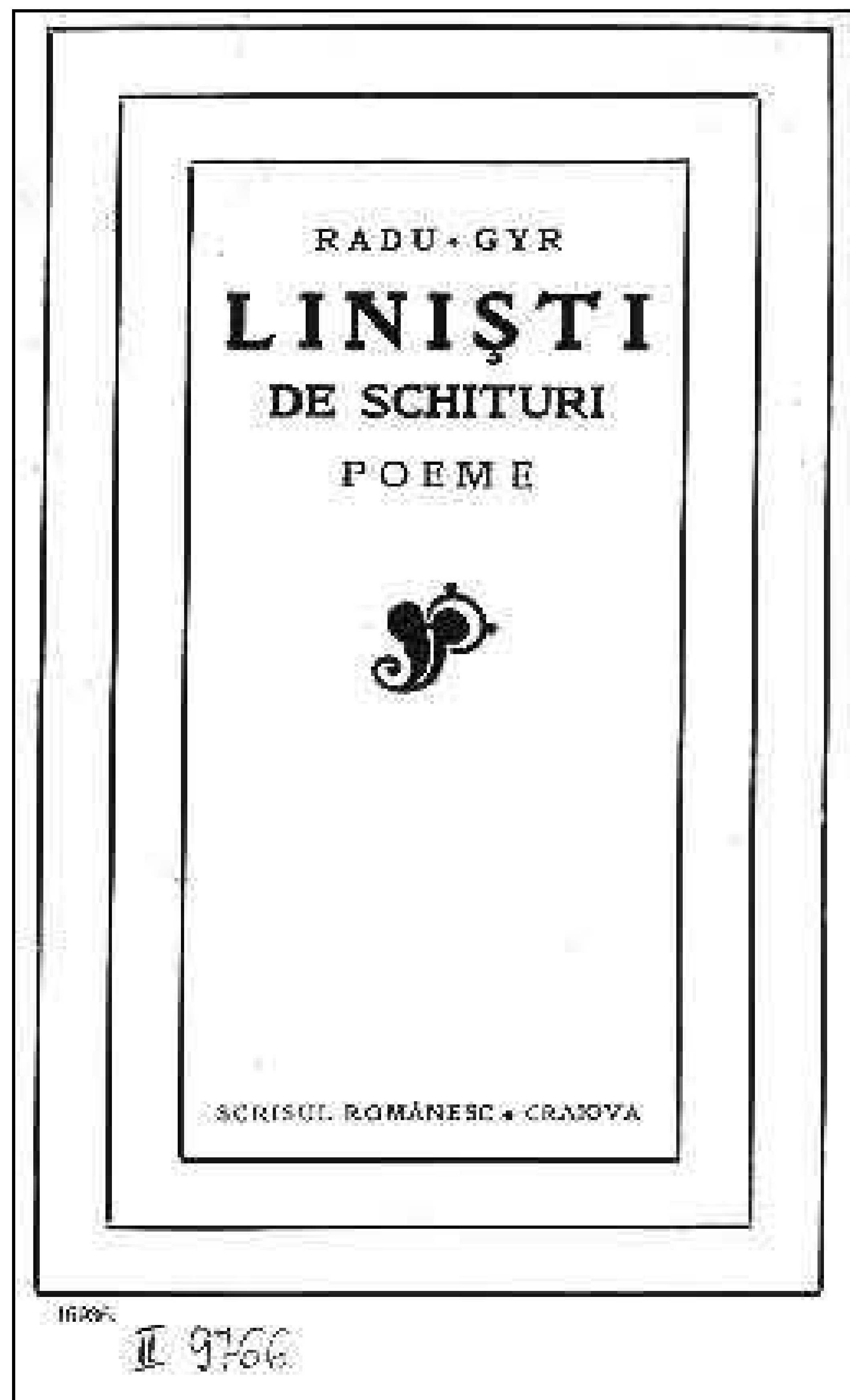
"Un admirator", Tudor Șoimaru (pseudonimul lui G. Drăgușanu, din redacția revistei "Kalende", pe pagina de titlu a volumului "Constanța", București, F.R.G., 1936.

Din biblioteca Ion Pătrașcu

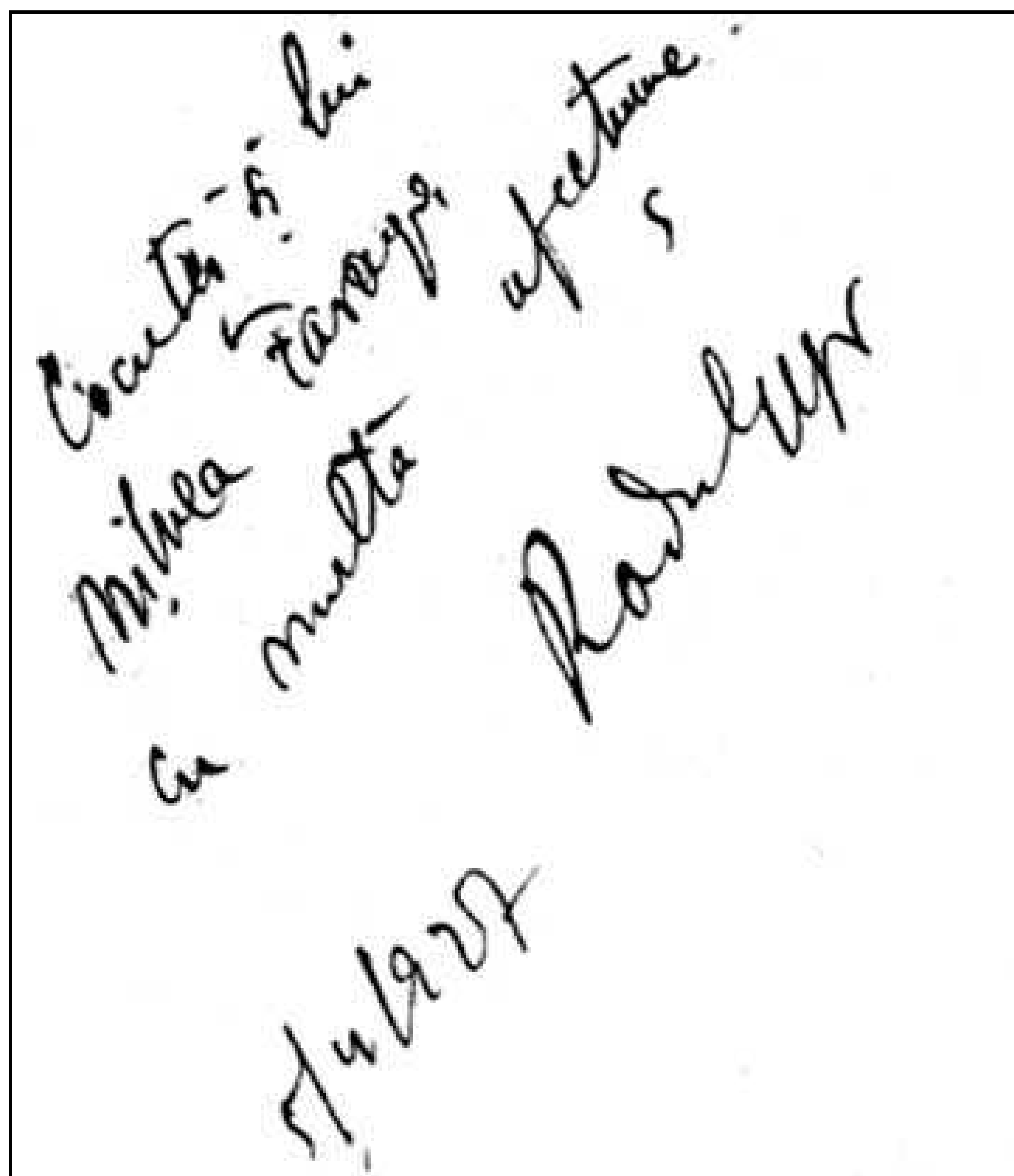

Autograf prof. dr. doc. C.D. Papastate, principal exeget al operei Elenei Farago:
"Cocuței, prețuirea și dragostea frățească de totdeauna" (1946).

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Autograf Radu (Demetrescu) Gyr (scriitor, 1905-1975)
pentru Cocuța și Mihnea Farago.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Rânduri pentru Coca

Un mic, mic „fenomen original”
marele Goethe a tot căutat
viata întreagă ’n zadar..
Schiller amar - amar
l-a descurajat:
„Dragă Goethe nu mai căta,
e o iluzie, lasă!”
Olimpicul astăzi de-ar mai trăi
fenomenul și l-ăr lăsa
la Doamna Farago în casă.

22 Sept. 1926

Lucian Blaga

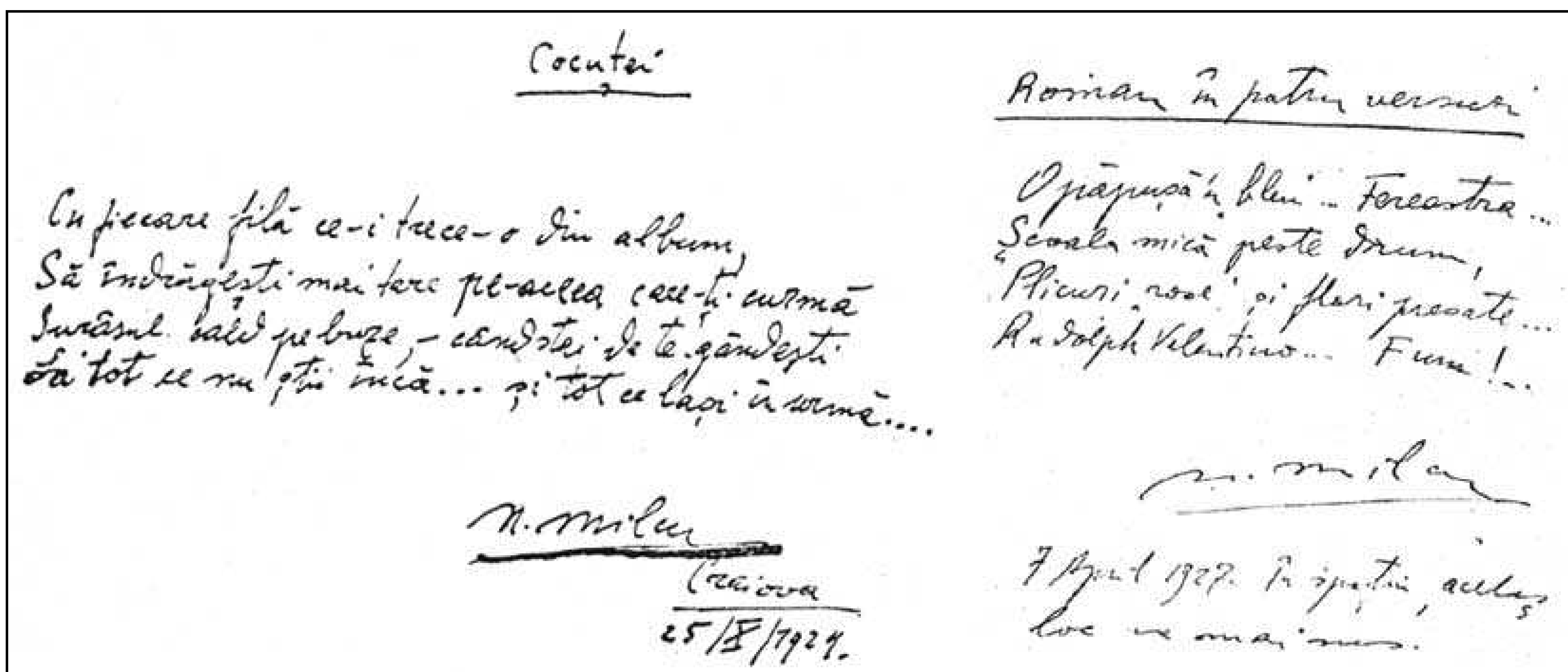
"Rânduri pentru Coca"
(*"Micul fenomen original"*), de Lucian Blaga.

Din colecțiile "Casei memoriale Elena Farago"

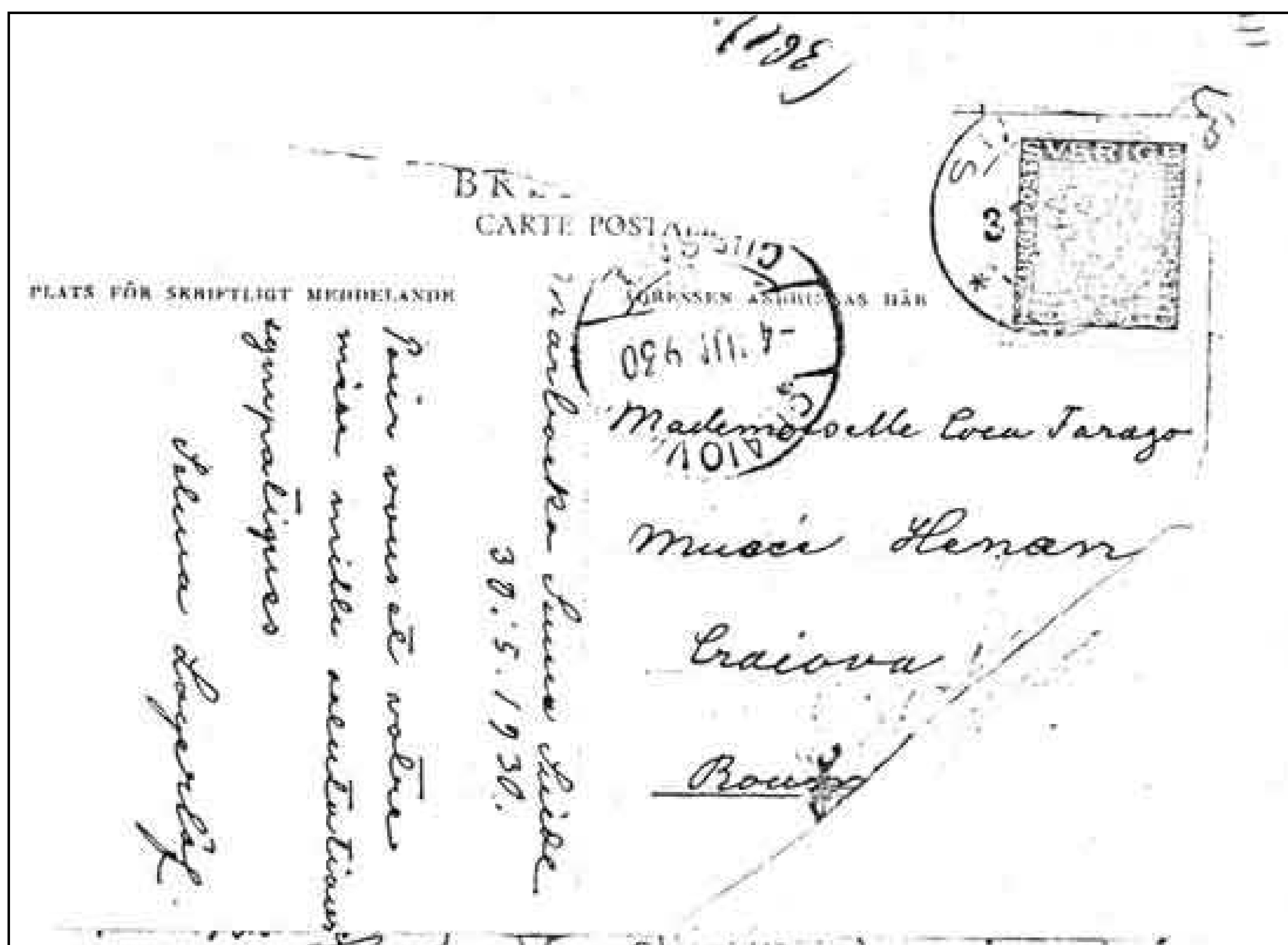

Și un portret pentru Cocuța.

Din colecțiile "Casei memoriale Elena Farago"

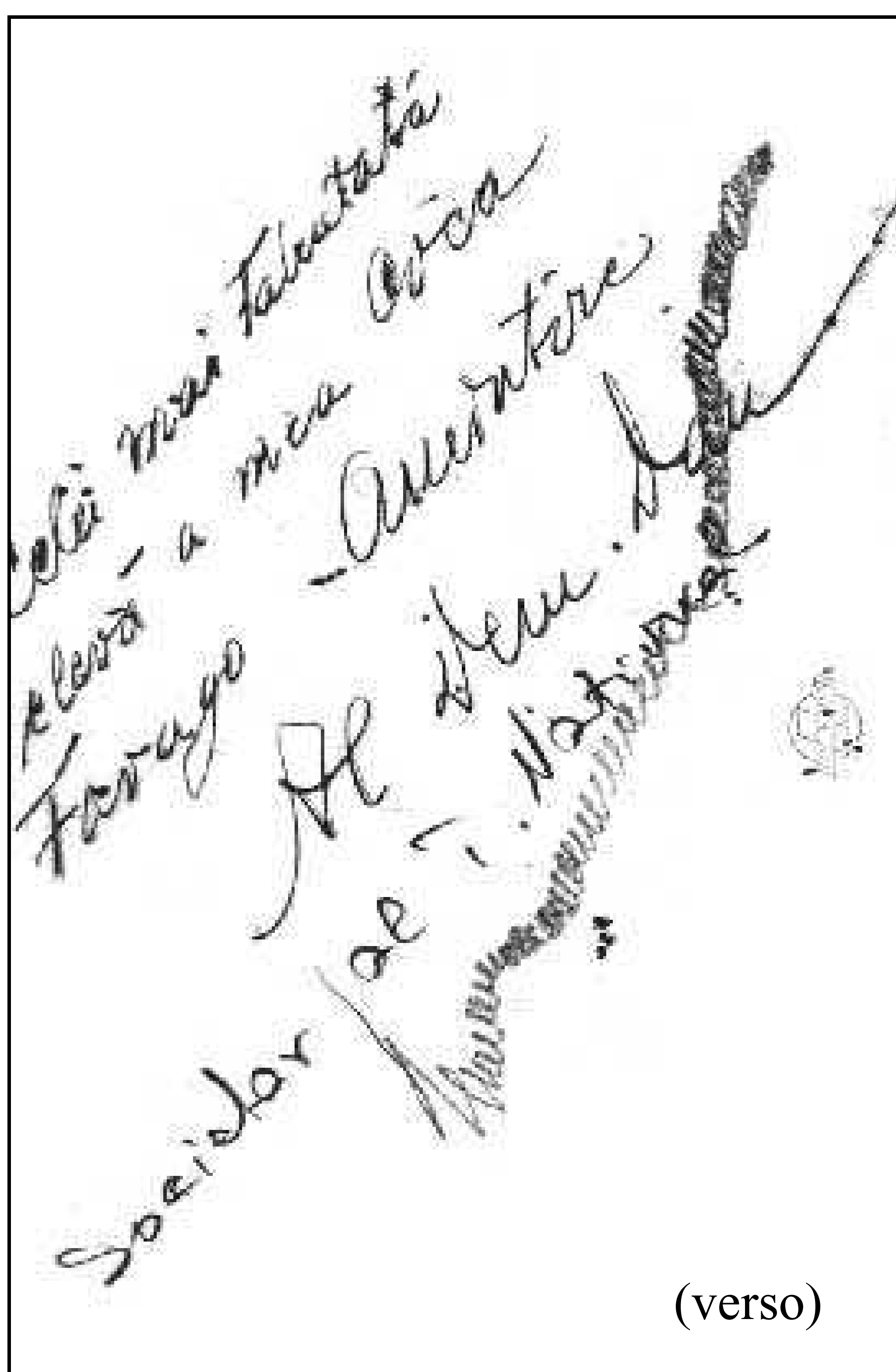

Autograf pentru Coca Farago de la N. Milcu,
delicat poet craiovean (1903-1933).

Autograf pentru Coca Farago de la Selma Lagerlof (1858-1940)
scriitoare suedeză, autoare de romane și porză pentru copii:
"Pentru dvs. și pentru mama dvs. mii de salutări cu simpatie."

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

(verso)

Autograful lui Al. Dem(etrescu) Dan (1870-1948),
societar al Teatrului Național din Craiova.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

V.

Citări - Dedicatii

Ilustrarea operei Elenei Farago

*"Elena Farago, autoarea atâtor mărgăritărele
care împodobesc literile române."*

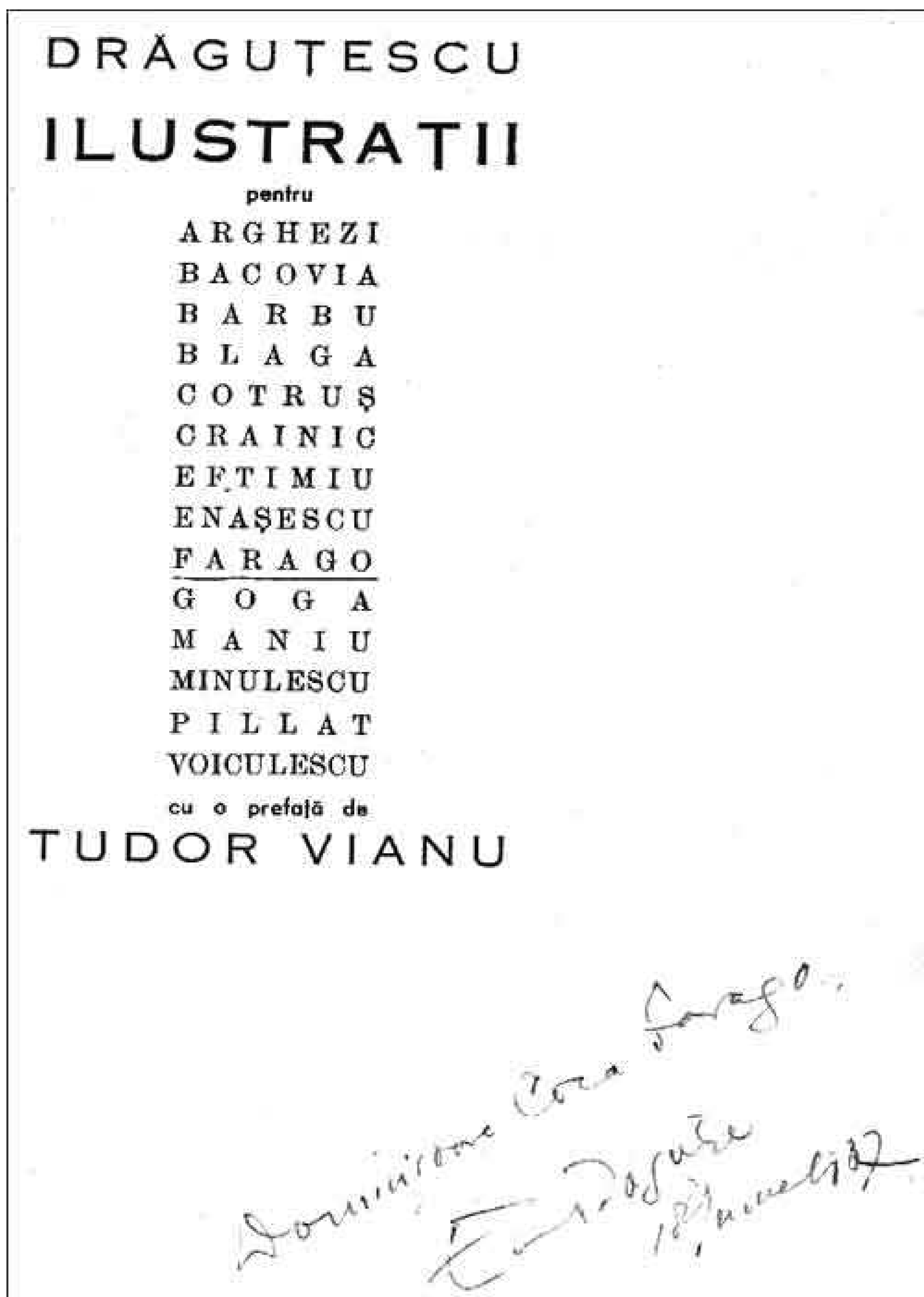
Indicație bibliografică deosebit de interesantă, privitoare la
traducerea întreprinsă de Elena Farago din opera lui D'Annunzio.

Al doilea motiv este demn de geniul lui d'Annunzio. Dânsul declară că pentru a pătrunde în profunzimile unei rase trebuie să te cobori în cel mai misterios din sanctuarele ei, care este limba. Nici legende, nici catedralele, nici castelele nu-ți dau cheia, ca studiul vechei limbi.

Acest mister este o minune a literilor și un omagiu adresat Franței, țara culturii și aluminiei. Poetul și-a tradus opera în limba maternă. Martiriul Sântului Sebastian a fost reprezentat iarna trecută cu mult fast în teatrul Scala la Milan ¹⁾.

Răsboiul apuca pe Gabriele d'Annunzio în Franța, unde se stabilise de câțva timp, ca să scape, — spungurile rele, — de creditorii săi din Italia. Răsboiul este pentru Poet prilej de o întreagă literatură patetică. La Paris se afla printre prieteni, cari îl adorau. Boni de Castellane, în memoriile lui publicate de curând, ne spune cât era de seducător acest Italian de statură mai mult mică, pleșuv, cu câteva șuvițe de par roșcat pe cap, cu fața șearbădă, ce-i da un aer bolnăvicios, cu ochii albaștri mari și pătrunzători. El cap-

1) Și aci o paranteză: D-na Elena Farago autoarea atâtor mărgăritărele care împodobesc literile române, a binevoit să-mi comunice un fragment din acest mister, tradus de domnia sa, cu multă pricepere a textului original, plin de greutate, și cu o măiestrie a limbei și a versificațiunii române, care îi face cinste. Așteptăm cu delicată poală să reproducă în românește întreaga această dramă. Ar fi un prețios adaos la literatura noastră, și pentru d-na Farago un prilej de a ne arăta o altă latură a talentului său.

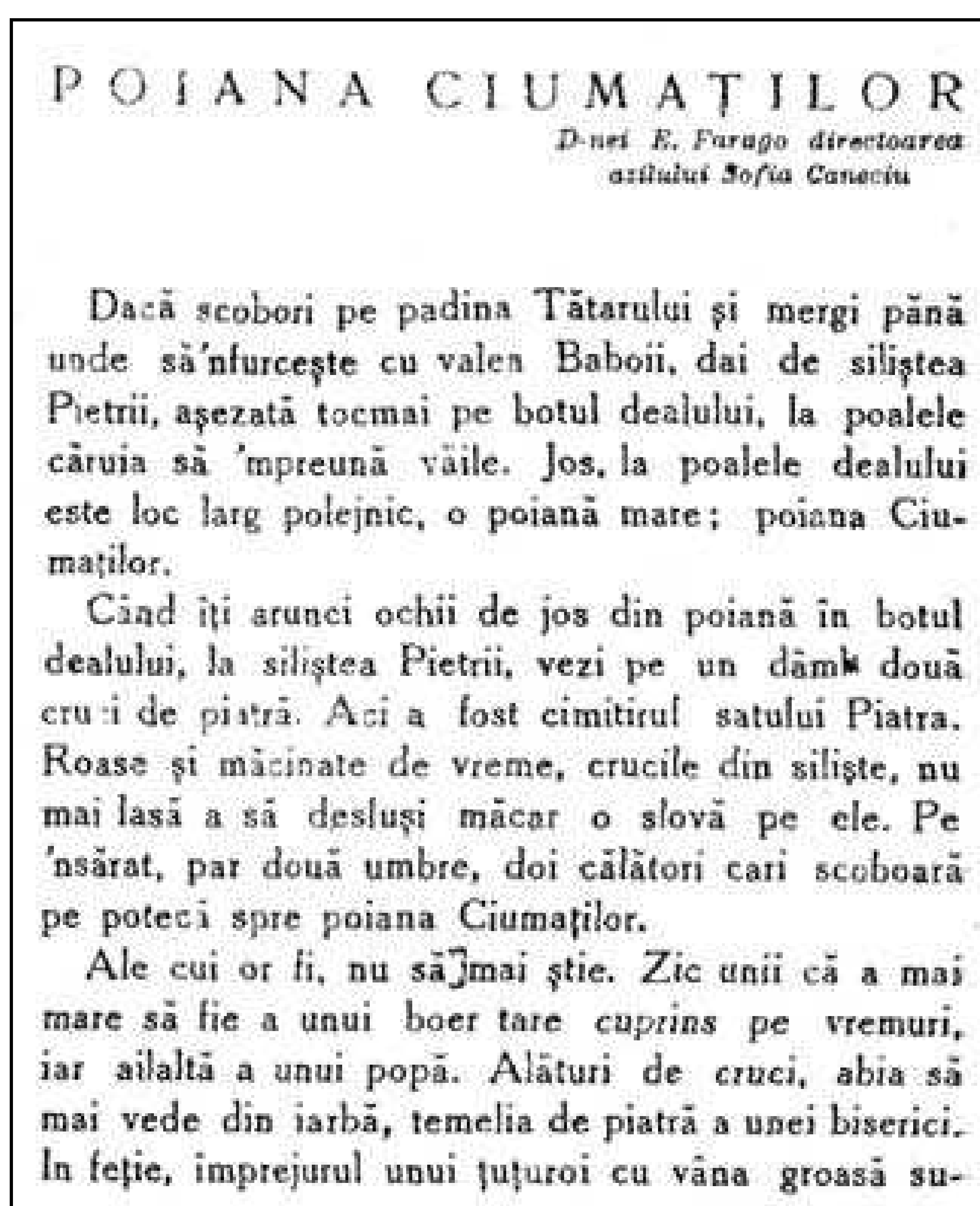

Autograf al pictorului și caricaturistului E. Drăgulescu, pentru Coca Farago.

Din biblioteca Ion Pătrașcu

E. Drăguțescu, "Ilustrații", București, 1937.
Ilustrație simbolistă la versurile Elenei Farago:
*"Pe râul strîmpt spre țărmi de brumă și noroi,
Se'ntoarce barca verde pustie înapoi."*

Dedicatie: *"D-nei Elena Farago directoarea azilului Sofia Caneciu",*
în C.S. Nicolaescu-Plopșor, "Amintiri", Craiova, 1934, p. 52.

Din biblioteca Ion Pătrașcu

Elena Farago

Una dintre cele mai autorizate ale geniului feminin în poezie, este desigur Elena Farago.

Poezia sa cetită pentru a gusta sensul fondului și armoniei, îți lasă impresia unei înălțimi de spiritualitate rar întâlnită în literatură. Poeta te ridică cu imaginația sa, sus pe culmile abstracțiunii, și de acolo îți desvăluie lumea basmelor cu iluminatii de stele, și tot de acolo privind pe o rază de gândire cât mai lungă rosturile acestei vieți, îți rostește chemări ce parfumează iluzia oricui, lăsând în acelaș timp o dragoste legendară pentru orice amintire trecută.

Este desigur aceasta, o predominare netă a ființei sale asupra antinomiilor pe care universul le oferă fiecăruia dintre noi ca să le trăiască.

A privi prin noianul de necazuri și tristeți zestrea fatală a vieții, dincolo de ele, în insula comună a rosturilor superioare ce ne mână pașii pe diverse cărări, este o dovadă, că în sufletul d-sale vibrează la umbra oricărei nenorociri și chemarea înălțătoare a individului. Deaceea d-sa scrie o poezie ce nu va muri, tocmai din cauza aspectului nou sub sare înțelege să redea tot ce ne înconjoară. Astfel reproduc spre exemplificare din volumul de poezii intitulat „*Versuri*”, poezia „*Pe-un țărm uitat...*”, în care poeta prinde în

COCA FARAGO

S-au împlinit, la începutul lui august, șaptezeci de ani de la nașterea poetei Coca Farago. Fiică a Elenei Farago, Coca începe să scrie de la o vârstă precocă, ajungând să-și vadă versurile publicate, prin grija lui Lucian Blaga, de la 12 ani ("Cuvântul", 1925, în cadrul unui articol despre "Arta copiilor"). Debutul propriu-zis (cu poezia "Primvară") s-a produs în "Viața Literară", 2/1928 (unde a fost prezentată de Al. Băduță). Crescută în ambianța "Salonului literar" al mamei sale, martoră la controversele intelectualilor prezenți acolo, Coca Farago se refugiază în blazare și tăcere, pentru a scrie "Poeme pentru singurătate" (1943), confesiuni în suspinul unduirilor versificate, reflexiune îngemănată cu sensibilitatea juvenilă : *"Încântarea inimilor s-a înălțat / Dincolo de înțelegere și a fâlfâit în priviri / Ca o lacrimă / Până când visul și-a îngropat vraja / În tăcerea adevăratei trăiri / Au trecut amintirile oamenilor despre mine / Și acolo și-au aflat începutul vieții / Iubirile, uitările, / Dar unde eram eu ? / De nicăieri nu mi s-a răsfrânt ființa..."*. De la acest stadiu, tânără poetă se apleacă asupra mediului citadin, a descurajărilor vieții, ajungând să dea glas clocotul sângelui :

Coca Farago și Geo Bogza
(fotografie cu autografe
din decembrie 1939)

"Marele cântec, marele cântec, singurul / Pe care-l rostesc mugurii și putregaiul mormintelor / În același negrăită flacără / Ce mistuie rostirea tuturor cuvintelor / Singurul pe care-l rostesc / Marele cântec, dăruit / Simplu ca pâinea de toate zilele noastre / Și ca depărtările de peste ape și munți / Marele cântec, purtat în surzenia cerurilor albastre ...". Este perioada în care publică în diferite reviste și ziare din București (*"În gârla mea tufănică / Atât de albă a murit / De toamna care a venit / Mi-a fost și mie frică"*), poezii neadunate în volum.

Cea de-a doua carte a Cocăi Farago, *"Vulturul albastru"*, cuprinde povestiri cu adieri de lăcrimioare, fără pretenții de (stearpă) filosofare (era încă atât de tânără!). Ele compun o atmosferă de virginală sfială. Influența mamei sale este evidentă. Coca încerca să elimine încorsetarea, să se elibereze de această tutelă. Năzuia să scrie opere care să-i încorporeze propria viață, precum micul roman *"Sunt fata lui Gheorghe Antinf"*, caldă evocare a tatălui său, Francisc Farago. Cartea a stârnit mirarea

32

Fotografie oferită de Elena și Coca Farago, în 1939, cu următorul autograf:
"Prietenului și scriitorului Iancu Constantinescu, cu multă prețuire literară!"

Articole semnate de Iancu Constantinescu, în "Ramuri", Craiova.
Reproduse din: "Iancu Constantinescu așa cum a fost", f.e., p. 32-33.

Sabina Paulian. +

Spre cucerirea citim înfățișarea probele între
cele două volume:

Soaptele 'miserării' Trece un an potim
de Sabina Paulian de Elena Farago -

Pe asemenea și ghicind cu petale de
stihuri folclorice, cum și orăciunile populare
de care s-a entuziasmat colegial petul Elena
sunt inspirate tot din incantațiile poetice
Farago, un fel de prefăcătoare pe care vedea
Elena Farago.

Noi știam că este fată poetă E. Farago, dar
în primul ei scris, stăruie interesul și
măsurarea. Sînt fată lui Ion George Antim "romă-
nă" autobiografie. disimulată face măturătoare
de un receptivism epatant. Nu sînt însă de
primii pași la răsturnarea drumurilor de linie
linea îndoielilor personale, difuziile
vieții în frumusețea noastră pămînt.

Al doilea roman: "Cultură Albăstru"
fără adănciri de stăruie filosofare - era însoțit

Reproducere din "Caietul IV" (manuscris, Iancu Constantinescu).

Din colecția Iancu Constantinescu

VI.

**Portretistică
Iconografie
Caricatură artistică
(Elena Farago)**

"Casa memorială Elena Farago",
de la Biblioteca "Alexandru și Aristia Aman" din Craiova.

Carte de birou, scrise în domitor
din 1911

707.342
din dom. inv.

Foraj

Caricaturistul Nicolae Drăgulescu-Drag, născut în Craiova, la 2 iunie 1899 și mort la București, în 1876, este unul dintre cei mai cunoscuți caricaturiști români din perioada dintre cele două războaie mondiale. Caricatura Elenei Farago este reprodusă și în "Istoria Teatrului Național din Craiova", Scrisul Românesc, 1878, p. 216.

Din colecția Ion Pătrașcu

Alte portrete ale Elenei Farago.

**Din colecțiile
"Casei memoriale Elena Farago"**

VII. Menționări și colaborări mai puțin cunoscute ale Elenei Farago

ANUL I Nr. 5 - 6.

IULIE - AUGUST 1943.

Prietenul Copiilor

REVISTĂ EDUCATIVĂ PENTRU COPII ȘI TINERET

Editată sub patronajul literar al doamnei ELENA FARAGO

Director-Proprietar
FLORIAN N. PECA

A P A R E L U N A R

În așteptare

Janeta Dr. M. Baculescu

Redacția și Administrația: Craiova, Strada Ecaterina Teodorescu Nr. 8

2

Flamura

SCRISOARE

Și tot așa pe inserate cum e acum — ți-aduci aminte?
Stam amândoi, acum e anul... noi amândoi! ce dulce-mi sună
În gând cum le aud... ce dragă 'mbrățișare de cuvinte!
E-atâta cântec într-o vorbă când știe gândul să și-o spună...

Noi amândoi... închide ochii când vei ajunge — aici, și -ascultă
Noi amândoi — acum e anul. — Ce dulce lacrimă și multă
Închide gândului cărarea când vreau anume să-mi socot
Ce-s eu în aste două vorbe în care singur tu ești tot...

Elena Farago.

"Flamura", Craiova, I (1928), nr. 7, p.2

Din biblioteca Ion Pătrașcu

De vorbă cu trecutul

Tu biet copil orfan, ce tremuri
plângând în pragul unei porți,
De ce te'ncumești să mi iei gândul
cu dureroasa ta ispită?...
E mult de când te așezasem
în biata'mi inimă frudită,—
Un mut strejer care păzește
tăcerea 'n care dorm cei morți.

Mă chemi așa de par'că anii
n'au însemnat nimic în drum,
Și mă întrebi de știu ce zbucium
era în frageda ta minte!...

O, cât ar fi 'nsemnat atunci
în jealea ta două cuvinte,
Și cât ar fi 'nsemnat pe urmă...
Si bune ce mi-ar fi și-acum!...

Dar n'a fost nimeni să le spue,
Și ai plecat fără să știi
De-i bine dacă pleci, ori poate
de-ai sta pe loc ar fi mai bine.
Și nimenea n'a stat în poartă
ștergându-și ochii după tine...

Vezi tu, de-acolo-i nenorocul
ce mi-a pândit anii pustii...
Căci mâna ce-ar fi fost să-ți lege
o iconiță după gât,
Și gura ce-ar fi fost să-și spue
asupra ta bine-cuvântul,—
Le înghițise făr'de vreme
în țarna-i vitregă, mormântul,—

— Un drum necunoscut în față...
Și'n suflet jale, și urât.

Și-a răsărit atunci în gândul
prea slab pentru atât amar,
Un dor nebun să-ți rezemi fruntea
în somn de vezi acolo, lângă
Mormântul drag, pe-a cărui piatră
nu mai era cine să plângă...

...Cu-acelaș gând pustiu din vremuri
mă ispitești acuma iar? —

Întoarce-te în umbra'n care
m'am lost deprins să te știu mut, —
De mi-am greșit ori nu cărarea,
nu-i nimeni să mi-o poată spune,
Și au trecut de mult și vremea,
și rostul vrierilor nebune....
Ci azi înfrunt în cale piedici
de cari-odată m'am temut.

În dorul celor două vorbe
Atâtea ani am mers plângând...
Dar vezi pribeagui cărți nimeni
nu i-a întins în drum o mână,
Pricepe azi din șoapta 'n care
durerea lumii se îngână,

Că nimeni nu mângăie bine
ca cel nemângăiat nici-când.

Elena Farago

Anul I. — No. 8.

Noembrie 1922.

Flamura

Literară „ Socială „ Artistică

Redacția și Ad-ția B-dul Carol 69
— ORAȘUL —

APARE LUNAR
EXEMPLARUL 3 LEI

ABONAMENTE:
Un an 36 lei—Sease luni 18 lei
Abonamente de oprobrie: orice sumă mai
mare de 10 lei.

LIBRICA FEMENINA

De-un timp încoace, în publicațiunile noastre periodice, se revizuesc și se etichetează cu pietate scriitorii peste care sgura grea a uitării s'a așternut de timpuriu, se conturează retușindu-se cu îndrăzneală curentele noui, sau se pune chiar în balanță de precizie, întreaga producție românească. Despre aportul adus de scriitoare însă, nu se pomeneste aproape nicăieri, iar dacă incidental vine vorba uneori, de pildă când se discută literatura pentru copii, se insistă puțin, prea puțin chiar. Schița de față, are de scop să înlățișeze unele elemente mai caracteristice din operele poetelor: Elena Farago, Maria Cunțan, Ada Umbră, Alexandrina Scurtu-Robescu, Alice Soare și Claudia Millian. După cum se vede din chiar numele înșirate, e vorba de talente abea înmugurite, ca și de talente ce și-au ajuns de mult apogeul lor de dezvoltare. Vom începe studiul de față cu opera D-nei El. Farago, care este temperamentul poetic cel mai puternic, și cel mai fecund totodată. Elementul liric predomină în toată opera acestei scriitoare, operă, care poate fi socotită ca o confesiune sliioasă, discretă și adesea ne-complectă.

Firele sunt toarse din adâncul sufletului, și migălos și meșesugit urzite. În unde ego-centrice, în accente de litane sânt cântate bucuriile abea înmugurite, dorurile și părerile de rău, credințele și nădejile sfărâmate. Afară de rare excepții, pe care le vom talmăci, poeta rămâne cu totul indiferentă față de natură, precum

(Elena Farago) "*temperamentul poetic cel mai puternic și cel mai fecund totodată.*"

Din biblioteca Ion Pătrașcu

VIII.

**Distincții
Comemorări
Aniversări
(Elena Farago)**

TEATRUL NAȚIONAL

Societatea Prietenii Științei, Craiova

Persoană morală și juridică (legea din 8 Mai 1923)

MĂRȚI 1 MAI 1928 ora 9 seara
va avea loc

Sărbătorirea Poetei ELENA FARAGO

cu ocaziunea aniversării a 50 ani

PROGRAM

vor vorbi:

- I.
1. D-l V. G. Sandulian, din partea Soc. „Prietenii Științei”, Craiova.
2. D-na Maria Pop, din partea Soc. Iemeilor Române.
3. D-l D. Tomescu, directorul Teatrului Național din partea teatrului.
4. Delegați oficiali din partea Ministerului artelor, Prefecturii, Primăriei, etc.
5. Delegați ai Societăților: Scriitorilor români, Pressa, Liga Culturală, etc.
6. D-l N. Milcu, din partea scriitorilor Olteni.
7. D-l C. Petrescu-Zoița, Inspector Școlar Secundar din partea școlilor.
- II.
8. D-l Prof. C. D. Fortunescu: Opera D-nei Farago.
9. Recitări și Lecturi din opera D-nei Farago: D-ra Ileana Petrescu-Zoița, în etate de 5½ ani; mica orfană din războiu, Elisabeta Ciobanu (Basarabcană) în etate de 7 ani și D-ra Coca Farago.
- III.
10. D-l Prof. N. Chiriac-Dimancea, va cânta Busuioc Floare cu dar și Pentru tine, cuvinte de D-na Farago, muzica de C. E. Petrescu, acompaniat la pian de D-na Dimancea.

INTRAREA LIBERĂ

Invitație-program, la sărbătorirea celor 50 de ani de viață
ai poetei Elena Farago (1 mai 1928).

SOCIETATEA «PRIETENII ȘTIINȚEI», CRAIOVA

INVITAȚIUNE

© 1928

Stimate Domn,

Societatea «Prietenii Științei», Craiova, va sărbători Măști 1 Mai ora 9 seara la Teatrul Național, pe Poeta noastră ELENA FARAGO, cu ocaziunea aniversării a 50 ani și vă roagă să binevoiți a lua parte.

Președinte, Dr. CHARLES LAUGIER.
Secretar General, Dom. D. Stoianescu.

VI S'A REZERVAT LOCUL.

Din colecția Ion Pătrașcu

PRIMĂRIA ORAȘULUI CRAIOVA

Craiova..... 192.....

Direcțiunea Administrativă

09011 * - 3 SEP. 1921

M.....

Doamnei Elena Farago

Inspectoarea Tuturor Azi
lurilor Comunei.

Am onoare a vă face cunoscut că pe
ziua de 1 Septembrie a.c. s'am transferat în
postul de Directoare a Fundatiunei Aman, ră
mas vacant prin demisia Domnului Th. Popescu,
rându-vă să bine-voiti a vă prezenta la post
și a lua în primire întreaga avere a fundația
nei prin dresare de proces-verbal în două e
xemplar, dintre care unul va rămâne în arhiva
acelei fundatiuni iar cel de al doilea se va
înainta Primăriei.-

Presedinte

Secretar General

4992. , Ramuri^{ca}, s. a. Craiova.

(171)

5,00

Numirea Elenei Farago în "postul de Directoare a Funda țiunei Aman".

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

1909. Mai 29

No. III. 5021

Doamnă,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Academia Română v-a acordat din premiul Adamachi 500 lei pentru scrierile Domniei-voastre: „Soapte din umbră” și „Traduceri libere.”-

Comunicându-vă cu bucurie această deciziune, vă rugăm să primiți încredințarea distinsei noastre considerațiuni.-

PREȘEDINTELE

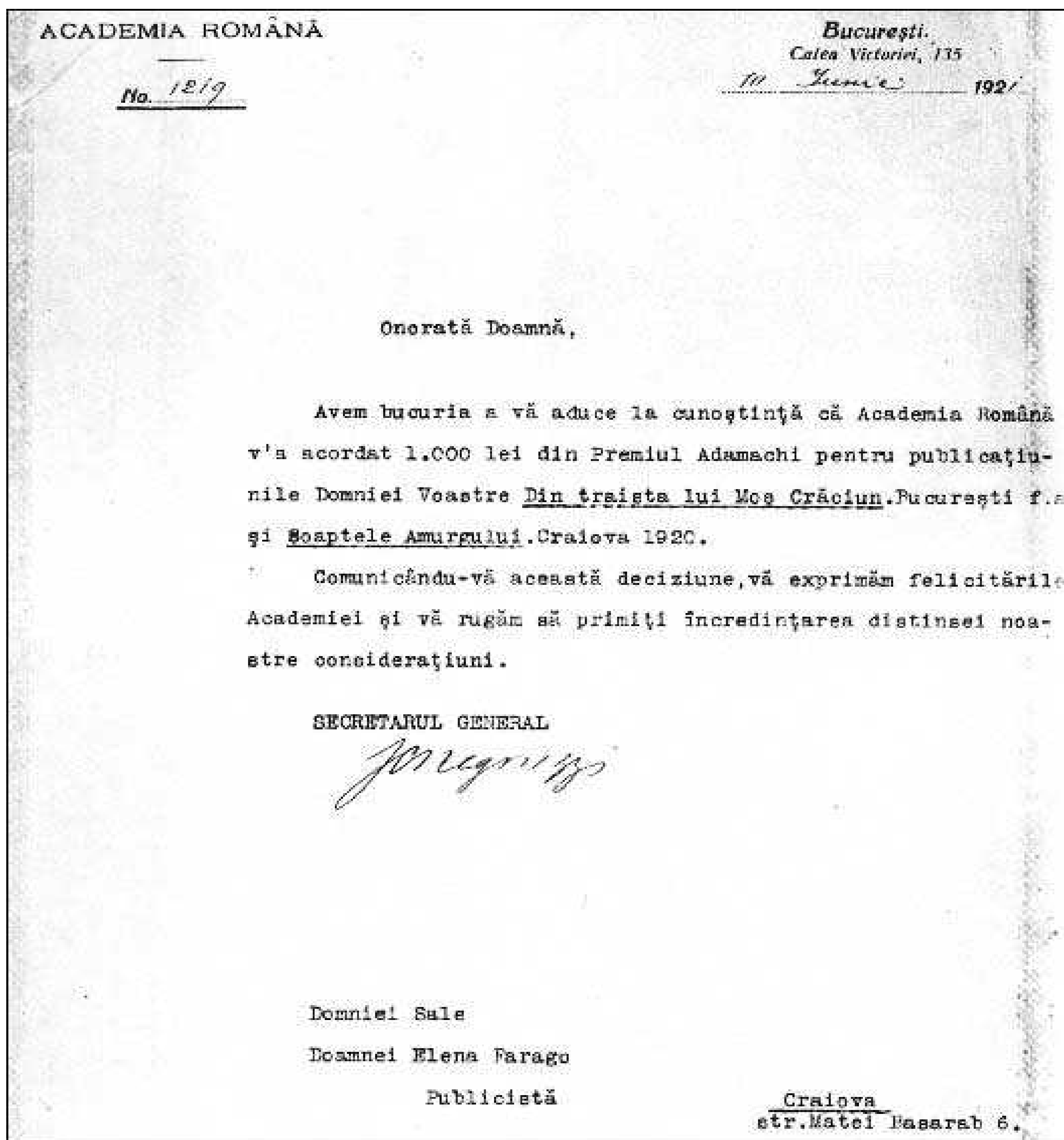
SECRETARUL GENERAL

Domniei-Sale
Doamnei Elena Farago.

Premiul "Adamachi", al Academiei Române, acordat Elenei Farago.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

"Premiul Adamachi"

Membră a "Uniunii Scriitorilor"

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

ACADEMIA ROMANA

No. 1302.

București.

Calea Victoriei, 125
20 Iunie 1927.

Stimată Doamnă,

Aven plăcerea a vă aduce la cunoștință că Academia Română v'a acordat Premiul Neuschotz, de 2.000 lei, pentru scrierea D-voastre: "Ziarul unui matan".-

Comunicându-vă această deciziune, vă exprimăm felicitările Academiei, și vă rugăm să primiți încredințarea distinciei noastre considerațiuni.-

SECRETARUL GENERAL,

P

A. Mianu

** Sunt până în prezent singurul scriitor român
distins de către Academia Română cu acest
premiu special de literatură pedagogică.*

El. Farago

Domniei Sale,

Doamnei Elena Farago

Craiova.

La Fundația Aman.-

"Premiul Neuscholtz" al Academiei Române, acordat Elenei Farago, care menționează autograf: "*Sunt, până în prezent, singurul scriitor român distins de către Academia Română cu acest premiu special de literatură pedagogică. El. Farago.*"

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Carol al II-lea

Prin grația lui Dumnezeu și voința Națională
Rege al României
La totu de feli și vitori Sănătate

Domn al de o probă de a Noastră bunăvoință

Doamna Farago Elena.

pentru servicii aduse școlii, literaturii, precum și pe tărâm
literar, artistic, științific și social

Noi îi conferim ordinul „Meritul Cultural”
pentru Litere și Opere literare și anume
Cavaler al. I-a.

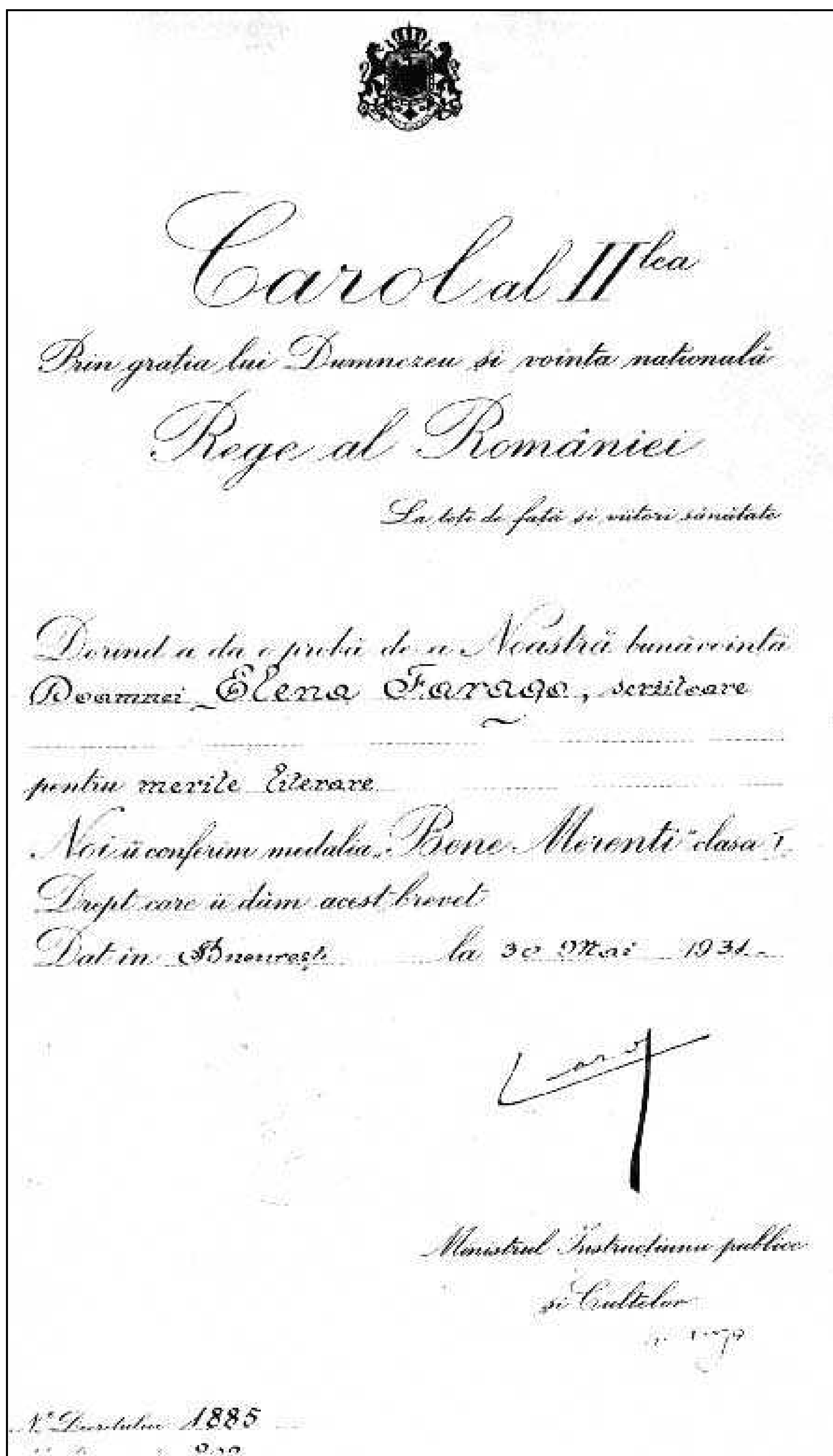
Drept care îi dăm acest broșel subscris de Noi și
investit cu regeșcul Nostru sigiliu

Dat în Sinaia... la 22 Septembrie 1931

Ministrul de Stat
la Departamentul Instrucțiunii,
și Cultelor și Bisericii

"Meritul Cultural", pentru Elena Farago.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Medalia "Bene Merenti", pentru Elena Farago.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Stimată Doamnă,

Comitetul Român "FEMINA", întrunit în ședință solemnă la 10 Decembrie 1924 sub președenția M.S. Regina a binevoit să vă acorde premiul său de 1000 fr. francezi pe anul 1924, pentru volumul D-Voastră de versuri "Soapt. le amurgului".

Această alegere fiind confirmată de Comitetul Central din Paris, după cum reiese din scrisoarea Contes. de Broutelles, aci-alăturată în copie, am stăruit la Paris pentru achitarea premiului.

Cum însă cekul trimis de Comitetul Central era un cek circular al librăriei Hachette, tras asupra lui "Société Générale pour favoriser le développement du commerce et de l'industrie en France", cek ce nu puteu fi încasat decât la Paris, am fost nevoit să înapoiez Comitetului Central cekul în chestiune, rugându-l să trimeată pe numele D-Voastră un cek în aceeași valoare emis de banca Franței sau de Crédit Lyonnais.

Regretând că din motive independente de mine n'ați putut primi până acum suma ce vi se cuvine, vă rog să primiți, Stimată Doamnă, în numele Comitetului, felicitările mele pentru primul premiu "FEMINA" atribuit în România, premiu ce vă dă drept totodată la un loc de membru în Comitetul Român "FEMINA".

Primiți/vă rog, Stimată Doamnă, încredințarea osobitelor mele considerațiuni.

Secretarul permanent al Comitetului Român
"Femina"

Marcel Romanescu

DOAMNEI- ELENA FARAGO

Directoarea Institutului "Theodor Aman" Craiova.

Poetul craiovean Marcel Romanescu (1897-1958), în calitate sa de secretar permanent al Comitetului Român "Femina", felicită pe Elena Farago, pentru "*primul premiu Femina atribuit în România*".

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

Anul 1924. Luna ~~Martie~~ ziua 31

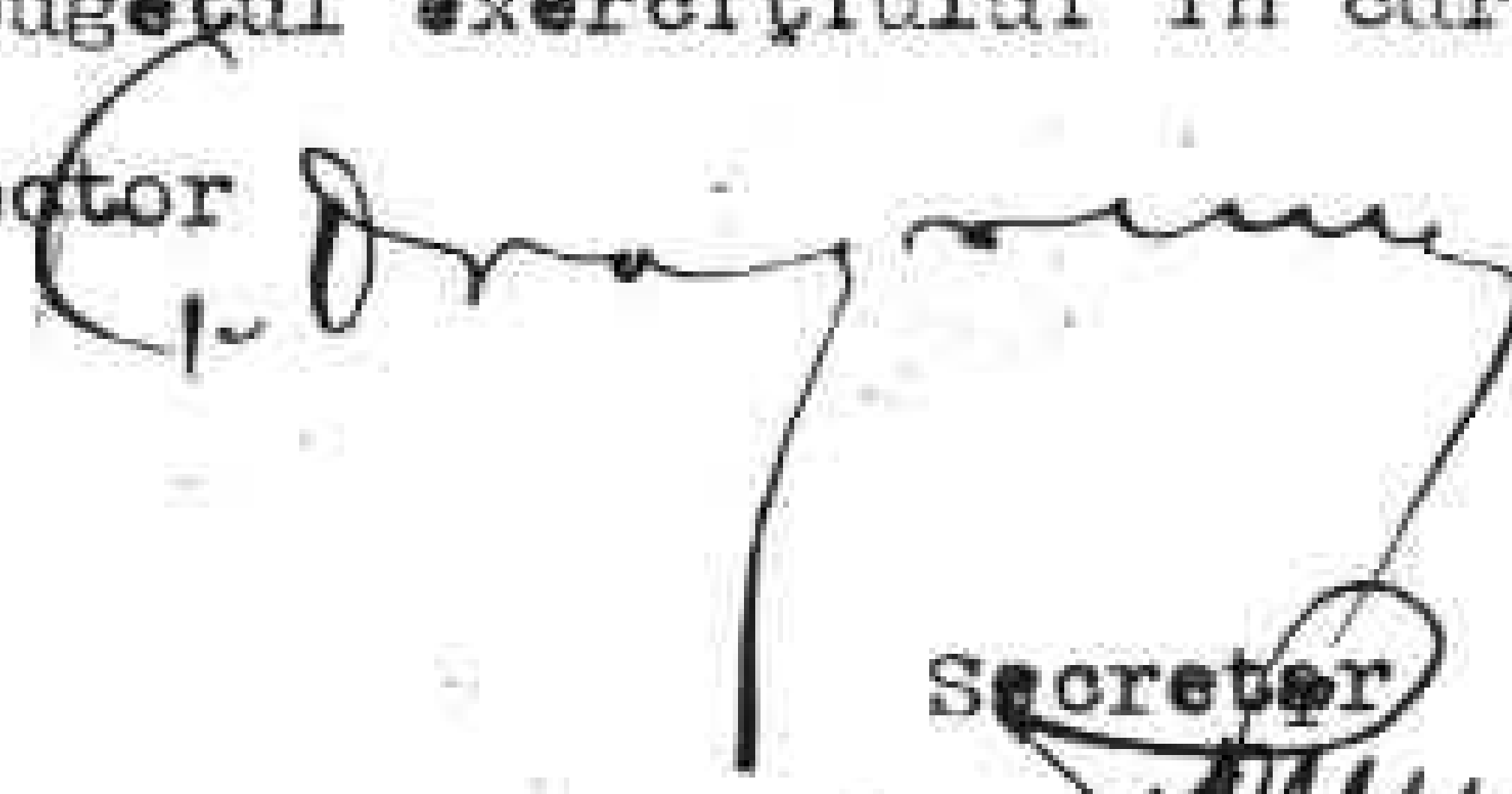

Ministerul Cultelor și Artelor
 Direcțiunea Teatrului Național
 CRAIOVA

Serviciul Ad-tiv
No. 164

D-nei Elena Farago

Loco.

Prin prezenta am onoare a vă face
cunoscut că, cu începere de la 1 Aprilie
a.c. sunteți numită ca Secretară Literă
la acest Teatru, cu spuntamentele preve-
zute în bugetul exercițiului în curs.-

Director

Secretar

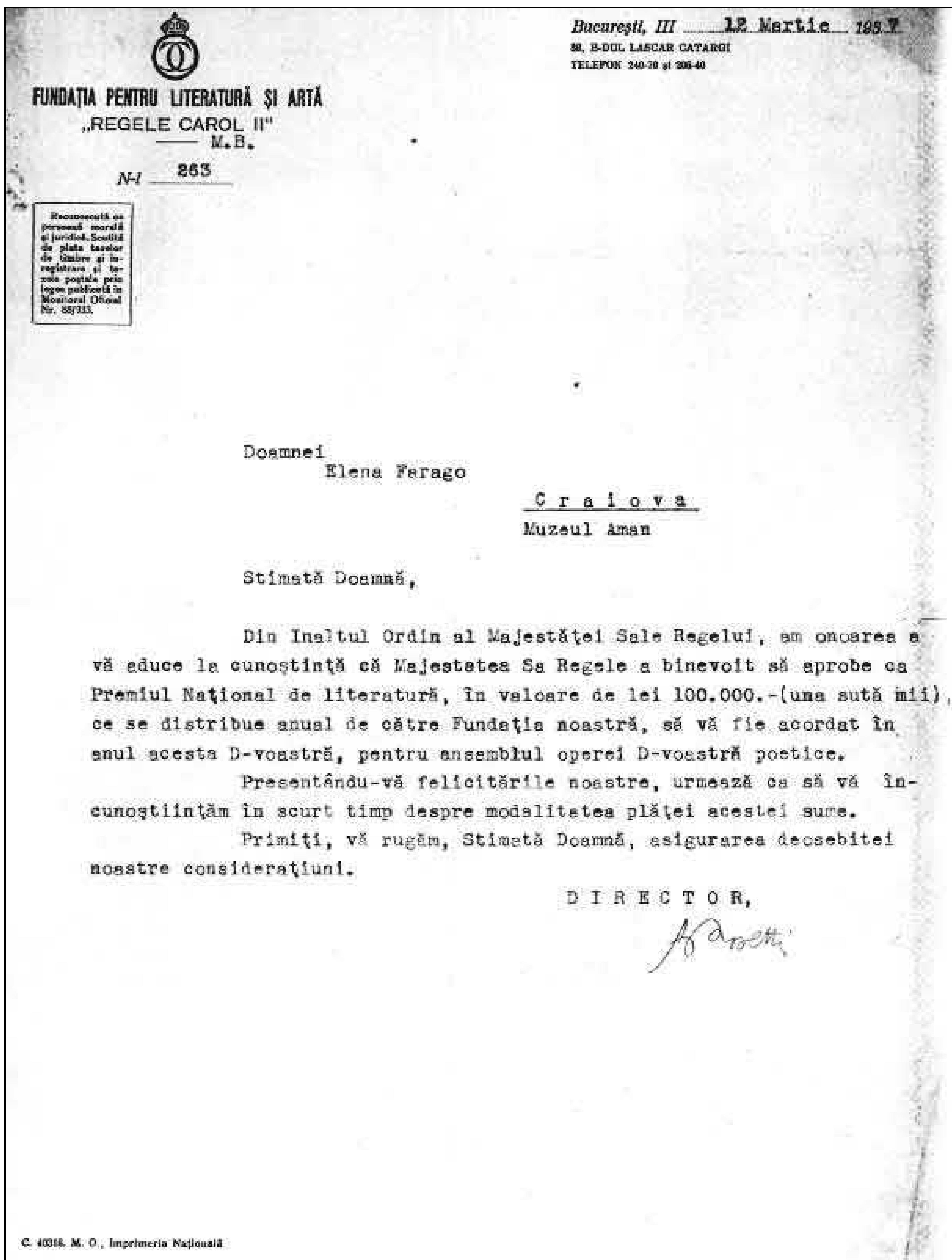
Domniei-Sale

Tip. C. Ionescu, Piața Elini, 38

3,00 lei

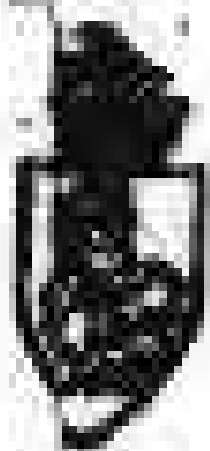
Elena Farago, Secretară Literară a Teatrului Național din Craiova.

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

"Premiul Național de Literatură" (1937).

Din colecția "Casei memoriale Elena Farago"

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CRAIOVA
SERVICIUL ADMINISTRATIV

No. 6.000 Anul 1947 luna Aprilie 22

Doamnei
ELENA FARAGO
- poștă -
L O C O

Avem onoare a vă remite deciziunea administrației municipale cu Nr.6.000 din 21 Aprilie 1947, prin care, pentru merite excepționale recunoscute pe tărâm literar și cultural, vi s'a conferit titlul de CETĂȚEAN DE ONOARE AL MUNICIPIULUI CRAIOVA.

Primiți vă rugăm, Stimate Doamnă, respectuasele noastre omagii.

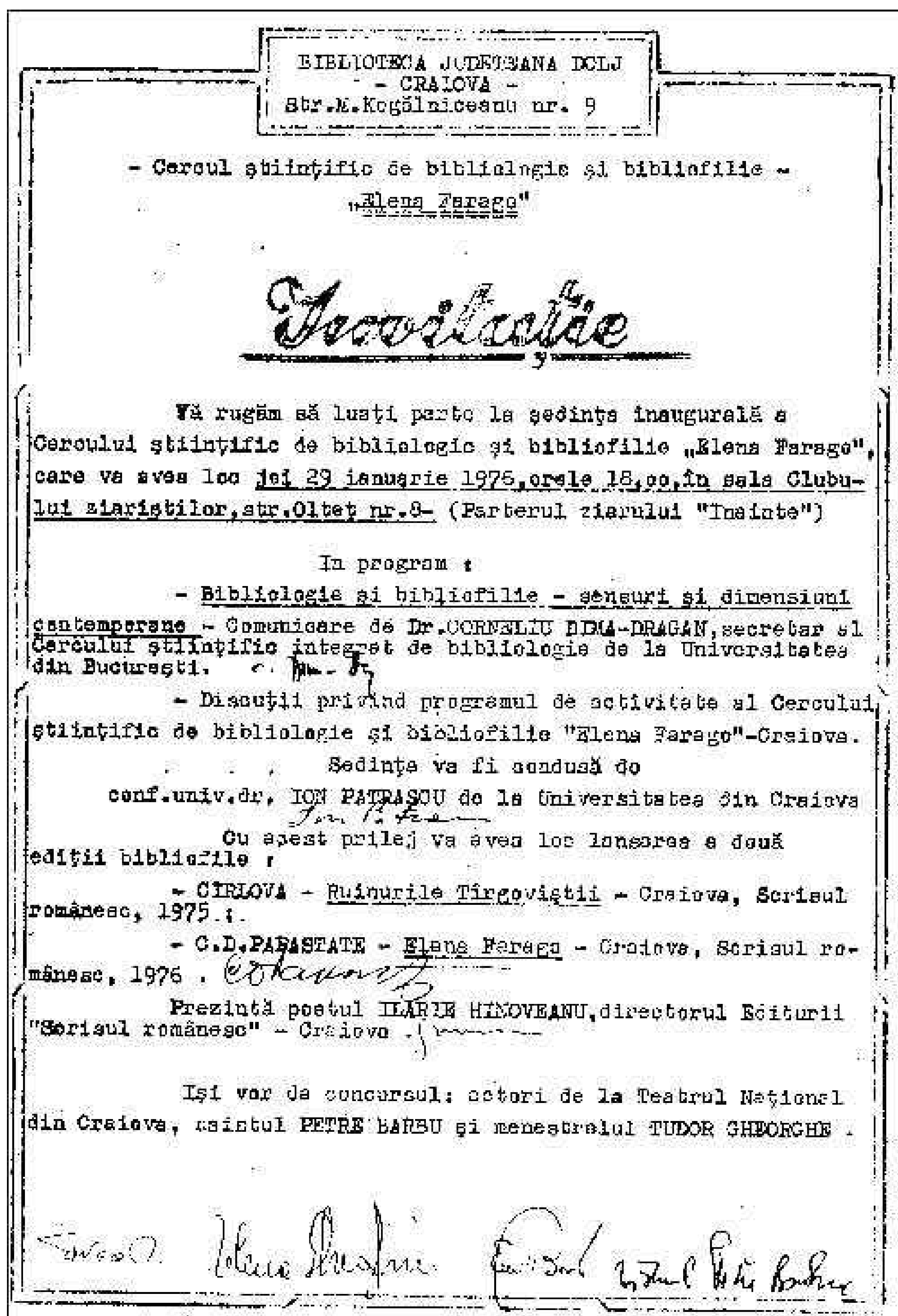
PRIMAR

Secretar General,

Domniet-Sale
Domnului

Elena Farago, "Cetățean de onoare" al Municipiului Craiova.

Din colecțiile "Casei memoriale Elena Farago"

"Cercul științific de Bibliologie și Bibliografie Elena Farago" -
Ședința inaugurală (29 I 1976).

Din colecția Ion Pătrașcu

Conf. univ. dr. ION PATRAȘCU

Note simboliste in opera Elenei Farago

Simbolismul românesc este — așa cum se știe — mai mult o stare de spirit decât un curent literar, cu toate încercările, uneori reușite, de a fi integrat în mișcarea general europeană, dependentă de simbolismul francez. Dacă acceptăm ideea că „orice mișcare nouă literară începe printr-o eliberare și sfârșește printr-o dogmă”¹, putem considera simbolismul european drept o mișcare de reacție, de protest, adesea violent, contra spiritului pozitiv, pur logic și rigid științific, în consecință, antiliric. Simbolismul a devenit, deci, în acest context, pentru poezia lirică și spiritualistă, muzicală și intimistă, un pas spre poezia pură, spre esența ei.

În acest sens, un exemplu de antecipație, la noi, este Eminescu însuși, care prin fluiditatea și muzicalitatea versului, prin simbolurile pe care le degajă poezia sa, este considerat — spre pildă de Șt. Petică — întâiul nostru simbolist. Această idee este reluată de N. Davidescu, care susține că, la Eminescu, s-ar găsi „punctul de plecare al poeziei noastre simboliste... Idealist și mistic, cu șovoitoare și calde confidențe în glas, cu accente de șoaptă vespérală, muzical sufletește până la tonalități verlainiene”².

În felul acesta, începând cu Eminescu, mișcarea simbolistă românească n-a marcat un moment de „ruptură”, ci, înnoind expresia și îmbogățind motivele tradiționale, a asigurat trecerea spre poezia modernă, spre poezia lui Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu, I. Vineanu, Adrian Maniu ș.a. Simbolismul ne apare, astfel, drept o redescoperire a esenței poeziei, o reacție împotriva materiei tradiționale a poeziei, parnasiană, la francezi, semănătoristă și poporanistă, la noi, o încercare de a depăși „universul obiectiv”, de a intra „în structura ocultă a inefabilului”³.

În acest cadru se înscrie și opera poetei Elena Farago, care reprezintă puntea de legătură între cele două atitudini ale simbolismului românesc, pe care le identifică Tudor Vianu: grupul muntenilor, cum spune el, temperamentul retoric, și cel al moldovenilor, „naturi mai interioare, cultivând tonalitățile minore ale sentimentului”⁴. Temperamental, Elena Farago face parte din familia spirituală D. Anghel, I. Minulescu, ocupând un loc important în mișcarea simbolistă neomo-

genă de la noi, cu multe note romantice și parnasiane. Din aceeași familie spirituală fac, desigur, parte și toți sentimentali, naturile reflexive și melancolice, cîntăreții „deznădejților provinciale” și ai periferiilor noroioase. Vom aminti aici pe mai vechii Petică, Bacovia, Anghel, I. M. Răscu, D. Iacobescu și, mai târziu, pe Barbu Nenițeanu, Emil Isac, D. Botez, Camil Baltazar ș.a.

Elena Farago ne-a lăsat o poezie emoționantă și sugestivă, intimistă și psihologică. Esența poeziei sale este — credem — muzicalitatea, în tonalități discrete, simboliste, la care ajunge prin trăirea unor emoții sincere. O poezie adesea intelectualizată, dar necomplicată, totuși, cu totul nouă prin factura ei, redă calitățile principale ale poetei Elena Farago: spiritualitate rar înfîlănită, imaginație abstractizantă, într-o lume de basm, o lume a iluziilor, cu multă dragoste pentru amintirile trecutului, dar și pentru marile probleme ale contemporaneității.

Apropiată de ideile socialiste, poeta a debutat la „România Muncitoare”, în 1899, fiind, apoi, autoare a peste 15 volume de versuri și proză, dintre care se remarcă *Versuri*, publicat în 1906 la Budapesta, *Șoapte din umbră*, apărut în 1908, *Traduceri libere*, din același an, *Din taina vechilor răspintii*, 1913, *Șoaptele amurgului*, 1920, *Nu mi-am plecat genunchii*, 1929, toate tipărite la Craiova, sau minunatele cărți pentru copii *Să nu plîngem*, *Ziarul unui motan*, *Într-un cuib de rîndunele* ș.a.

Poetă a dragostei pudice și a sentimentelor materne, crează piese valoroase, care sînt, mai mult, tăceri dureroase, decât mărturisiri, mai mult, aluzii fine, sugestive, decât confesiuni care ușurează.

Preocupările sociale au fost, de asemenea, prezente în opera Elenei Farago, care a avut adesea de suferit pentru atitudinea sa cinstită. Este cazul să exemplificăm, aici, doar prin cîteva versuri, publicate în *Neamul românesc*, îndată după revoltele țărănești din 1907: „Doină, doină, viers de jale/ Grai de-alean și cînt de dor / Doină, fă-ți aripi și zboară/ De ne-ascunde în vreun nor”.

Această poezie, pentru numărul respectiv din *Neamul românesc* al lui N. Iorga a fost confiscat, exprimă indignarea reținută, mila și durerea pentru represia singeroasă din 1907, dar și rușinea de a fi trăit acele odioase evenimente. De aceea, poeta ar fi preferat să se ascundă „în vreun nor”, ca să nu mai vadă astfel de orori.

Cu astfel de accente poetice, Elena Farago se înscrie, desigur, în tradițiile generale ale simbolismului. Așa cum se știe, acest curent literar consideră că poezia este, în primul rînd, forță de evocare,

120 de ani de la nașterea Elenei Farago

O poetă care atîță spiritul copiilor de toate vîrstele

Ieri s-au împlinit 120 de ani de la nașterea poetei Elena Farago, personalitate literară de prestigiu, despre care Eugen Lovinescu spunea că este „cea mai patetică și mai personală poetă a generației noastre literare”.

Conducerea bibliotecii „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova a sărbătorit „Zilele Elena Farago” așa cum se cuvenea. O expoziție cu edițiile operei poetei și referințe critice stă la dispoziția oricărui cititor. Copiii comunității elene au susținut un superb program artistic într-una din sălile de lectură ale bibliotecii sus amintite. Adriana Bistriceanu, Alla Bogdan, Ionica Pokker - actori la Teatrul de păpuși din Craiova - au recitat din poeziile Elenei Farago. Membrii cenaclului „Elena Farago” nu s-au lăsat nici ei mai prejos. Oamenii de cultură au evocat personalitatea poetei, paradoxal, emblematică pentru Craiova lui Tradem.

Rădăcinile unui destin poetic

De origine chertană, strămoșii poetei Elena

lestina și Virginia. Elena Paximade (viitoarea poetă) s-a născut la 29 martie 1878 în orașul Birlad, fiind al doilea copil.

Elena Farago - subiect de dramă

După ce termină cursurile școlii primare din Birlad la vîrsta de zece ani, Elena se înscrie în clasa întâi secundară la externatul din același oraș. Atmosfera e rece, neprimitoare și fata se refugiază în lumea cărților, a lecturii. În familie viața începe să devină cumplită.

Boala necruțătoare cuibărită în casă li seceră pe Nicolae, Celestina, Antoaneta și pe mama poetei. Elena are numai 12 ani. Renunță la școală. Se dedică familiei, suportînd toate grijile. Noaptea răsfoiește din cărțile fratelui său pentru a nu pierde contactul cu învățătura. Tot noaptea citește ziarele și revistele vremii. Este mamă și soră pentru frații rămași în viață, iar puținele prietene de familie o părăsesc. Copilăria Elenei încetează să mai existe. Cînd împlinește 16 ani, tatăl hotărăște să o căsătorească la Odessa, cu un rus. Pleacă și

tîrziu. Apoi îl cunoaște pe Francisc Farago, intelectual care frecventa cercurile socialistilor. Se căsătorește cu acesta, iar în 1900 părăsesc Bucureștiul, mutîndu-se împreună la Constanța, unde începe să scrie: „Scriam pentru că nu aveam cu cine vorbi”, motiva mai tîrziu Elena Farago. În 1907 se mută la Craiova, oraș pe care nu-l mai părăsește și în care se stinge din viață la 4 ianuarie 1954.

Salonul literar al poetei

Casa Elenei Farago era permanent deschisă cu prietenie tuturor artiștilor, scriitorilor și intelectualilor din Craiova. Datorită acestor întâlniri a luat ființă salonul literar al poetei.

Personalități ale Olteniei

ELENA FARAGO - 120 DE ANI DE LA NAȘTERE

Se împlinesc 120 de ani de la venirea pe lume a poetei Elena Farago - moldoveanca pentru

care Craiova a fost orașul adoptiv, orașul căruia i-a dăruit cei mai frumoși ani din viață și

ULTRASCURTE

■ Zilele „ELENA FARAGO” - Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” a organizat cea de-a XX-a ediție a Zilelor „Elena Farago”, cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la nașterea poetei. Manifestările au cuprins vizitarea Casei memoriale Elena Farago, moment poetic susținut de actorii Teatrului de Păpuși Craiova, Adriana Bistriceanu, Alla Bogdan, Ionica Pokker, și membrii Cenaclului „Elena Farago”. A fost evocată personalitatea distinsei scriitoare de conf.univ.dr. Ion Pătrășcu și prof. Al. Firescu. Totodată, a fost deschisă expoziția de carte „Elena Farago - personalitate a culturii române”, cuprinzînd edițiile operei și referințe critice.

Presă craioveană,
despre aniversarea celor 120 de ani
de la nașterea poetei Elena Farago.

IX. Alte mărturii

Instituții culturale

Fundația Aman

O instituție culturală de mare folos pentru Craiova e, fără îndoială Fundația Aman, înzestrată cu lucrări de artă desăvârșită, ea cuprinde în afară de multe lucrări ale pictorului Teodor Aman, tablouri de valoare semnate de: N. Vermort, N. Grigorescu, Luchian, Artachino, Kimon Loghi, Patrașcu, Dărăscu, Burada, Nițescu, Gropeanu, Ștefan Popescu, Eustrățiu Stoenescu și alții. Lucrări în marmură, bronz și ghips sunt semnate de Severin, Dimitriu Bârlad, Anghel Chiciu, agiescu și alții.

Biblioteca numără astăzi aproape douăzeci de mii de volume. S'au făcut în ultima vreme comenzi importante de cărți, în legătură cu nevoile studențimii doljene, care zilnic cercetează, învață, se instruește.

Poate că biblioteca nu e încă îndeașuns de cercetată. Numărul anual al cititorilor nu trece de cinci mii. S'ar putea citi mai mult, dacă ispitele daunătoare bunului mers al culturii n'ar atrage în afară de frumusețea cărții un tineret nepregătit și neastâmpărat. Să sperăm însă că lucrurile se vor schimba. Începuturile bune aduc totdeauna nădejdea unor îmbunătățiri cari nu întârzie să vie. Într'un oraș care se înfațișează cu cele mai frumoase manifestări culturale, nu se poate să nu izbutească o luptă care se duce pentru binele tuturor.

"Dreptatea", I (1927), nr. 4, Craiova, p.3

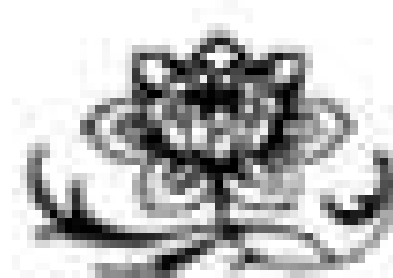
Din colecția Ion Pătrașcu

CATALOGUL MUZEULUI AMAN

DE

AL. TZIGARA-SAMURCAȘ
DIRECTORUL MUZEULUI

EDIȚIE OFICIALĂ

«MINERVA», Institut de arte grafice
și editură. — Bulevardul Academiei, 3
— Strada Edgar-Quinet, 4, București
1908

Stimate domnule profesor,

Răspunzînd dorinței dvs, vă trimit alăturat
o fotografie a Elenei Farago cu dedicație
și semnătură originală.

Fiind o fotografie reprezentativă, ași crede
că ar fi bine să fie reprodusă și expusă
la canera memorială, originalul rămînîndu-vă
dvs.

Al dvs

Mihnea Farago

2 februarie 1974

Scrisoarea lui Mihnea Farago - punct de plecare al "Documentarului".

Din colecția Ion Pătrașcu

Tehnoredactare computerizată:

Cătălin Belu

Constantin Pătru

Realizare resursă electronică:

Vasilica Anghel